

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
Кафедра Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну

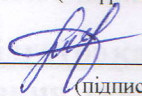
КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

магістра Мироненко Аліни Дмитрівни

на тему «ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ
ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНИХ
КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ НА ОСНОВІ АРХЕТИПІВ КАЗКОВИХ
ГЕРОЇНЬ»

Виконав: студент 2 курсу, групи ДІТ-ПОТ 24мг
спеціальності: 015.36 «Професійна освіта
(Технологія виробів легкої промисловості)»

(шифр і назва напрямку підготовки, спеціальності)

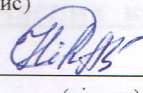

/Аліна МИРОНЕНКО

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Керівник

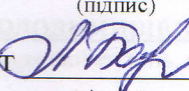

/Анастасія НІКУЛІНА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Рецензент

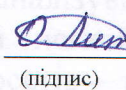
/Лариса БАЧІЄВА

(підпис)

(ім'я та прізвище)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

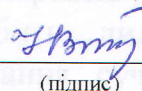

/Олег ЛИТВИН

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Секретар ЕК

/Владислава ІЛЬЧУК

(підпис)

(ім'я та прізвище)

Харків – 2025 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н.КАРАЗІНА

Навчально-науковий інститут "Українська інженерно-педагогічна академія"
Кафедра Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну
Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень) другий (магістерський)
Спеціальність 015.36 Професійна освіта (Технологія виробів легкої промисловості)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Харчових технологій, легкої промисловості і дизайну
проф. Олег ЛИТВИН

О. Литвин

“ 08 ” грудня 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

Мироненко Аліни Дмитрівни

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

- Тема роботи: **Професійна підготовка фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь**

керівник роботи Нікуліна Анастасія Володимирівна, к.п.н, доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “06”10. 2025 року 4801-5/3664

- Строк подання студентом роботи 1 грудня 2025 р.
- Перелік питань, які потрібно розробити: проаналізувати актуальність професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості, дослідити особливості проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь, розробити дидактичний проєкт факультативного заняття з теми «Проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» для фахівців з технологій легкої промисловості

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	9
1.1 Завдання формування креативно – технологічних компетентностей у майбутніх фахівців з технологій легкої промисловості.....	9
РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ НА ОСНОВІ АРХЕТИПІВ КАЗКОВИХ ГЕРОЇНЬ.....	16
2.1 Аналіз архетипів казкових героїнь.....	16
2.2 Вплив архетипів на силуети та форми у костюмі казкових героїнь.....	21
2.3 Історичний шлях корсета, трансформація образу та призначення.....	32
2.4 Проєктування колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.....	37
2.4.1 Джерело натхнення для колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.....	37
2.4.2 Розробка девізу та концепції колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.....	42
2.4.3 Створення ескізної колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.....	43
2.4.4 Вибір матеріалів для виготовлення колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.....	52
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ.....	62
РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА ДИДАКТИЧНОГО ПРОЄКТУ ФАКУЛЬТАТИВНОГО ЗАНЯТТЯ З ТЕМИ «ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНИХ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ НА ОСНОВІ АРХЕТИПІВ КАЗКОВИХ ГЕРОЇНЬ» ДЛЯ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	66
ВИСНОВКИ.....	84
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	86
ДОДАТКИ.....	89

РЕФЕРАТ

Мироненко Аліна Дмитрівна, магістрантка кафедри харчових технологій, легкої промисловості і дизайну Навчально – наукового інституту «Українська інженерно – педагогічна академія» ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Тема кваліфікаційної магістерської роботи: «Професійна підготовка фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь».

У магістерській роботі досліджено актуальність професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості; проаналізовано вплив архетипів на силуети та форми у костюмі казкових героїнь; спроектовано колекцію корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь, розроблено девіз колекції; визначено джерело натхнення для колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь; розглянуто концепції проєктної розробки колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь; створено ескізму колекцію корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь; вибрано матеріали для виготовлення колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь; розроблено дидактичний проєкт факультативного заняття з теми «Проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» для фахівців з технологій легкої промисловості».

ABSTRACT

Alina Dmytrivna Myronenko, Master's student at the Department of Food Technology, Light Industry, and Design, Educational and Scientific Institute, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, V.N. Karazin Kharkiv National University. Topic of the master's thesis: "Professional training of specialists in light industry technologies for the design of modern corsets-transformers based on archetypes of fairy-tale heroines."

The master's thesis examines the relevance of professional training of specialists in light industry technologies; analyzes the influence of archetypes on the

silhouettes and shapes of fairy-tale heroines' costumes; a collection of corsets-transformers based on archetypes of fairy-tale heroines is designed, and a motto for the collection is developed; the source of inspiration for the collection of corsets-transformers based on archetypes of fairy-tale heroines is identified; the concepts of project development for a collection of transformer corsets based on fairy-tale heroine archetypes were considered; a sketch collection of transformer corsets based on fairy-tale heroine archetypes was created; materials for the production of a collection of corset-transformers based on archetypes of fairy-tale heroines were selected; a didactic project for an optional class on the topic “Designing modern corset-transformers based on archetypes of fairy-tale heroines” for specialists in light industry technologies was developed.

ВСТУП

Актуальність теми. Тема «Професійна підготовка фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» є актуальною, бо сучасна легка промисловість наразі в періоді активної модернізації, яка охоплює технологічні процеси разом з художньо – конструкторськими підходами у створенні одягу.

Зростаюча увага споживачів до персоналізації, символічних образів, трансформаційних рішень та психологічно змістовного дизайну актуалізує потребу у фахівцях, які здатні поєднувати креативне мислення з професійними компетентностями у сфері конструювання та моделювання. У цьому контексті звернення до психологічних архетипів, зокрема до образів казкових героїнь, відкриває нові можливості для формотворення та створення концептуального жіночого одягу.

Корсет як елемент жіночого костюма має тривалу історичну традицію та сьогодні переживає період оновлення, бо проявляється не лише як засіб формування силуету, але й як художньо – концептуальний об'єкт, здатний передавати символічний зміст.

Важливою теоретичною основою для роботи стали праці К. Г. Юнга, який обґрунтував концепцію архетипів як універсальних моделей колективного несвідомого, що проявляються в культурах через символи, образи та міфологічні мотиви. Архетипи визначають внутрішні структури людської психіки та впливають на сприйняття художніх образів, у тому числі в костюмі. Для більш глибокого аналізу архетипів в роботі було досліджено праці Дж. Ш. Болен, яка адаптувала юнгіанські ідеї до вивчення жіночої ідентичності, описавши архетипи богинь і моделей жіночності, що відображаються в поведінці, творчості та самовираженні жінки. Звернення до архетипів Юнга та Болен у контексті проєктування костюма дає змогу глибше зрозуміти символічну природу образів, зокрема образів казкових героїнь, і

використовувати їх як концептуальну основу для створення колекції сучасних корсетів – трансформерів .

Саме тому тема кваліфікаційної магістерської роботи набуває особливої актуальності як для освітнього процесу, так і для розвитку професійних креативних компетентностей у фахівців .

Об’єкт дослідження: фахівці з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.

Предмет дослідження: професійна підготовка фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.

Мета: дослідити особливості професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.

Завдання дослідження:

- Дослідити актуальність професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості для проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.
- Спроекувати колекцію сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь.
- Розробити дидактичний проєкт факультативного заняття з теми «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» для фахівців з технологій легкої промисловості.

Методи дослідження:

- метод художньо-образного аналізу – для інтерпретації архетипів казкових героїнь (за Юнгом та Болен) та визначення їхнього впливу на образність, стилістику, силуети й декоративні рішення в проєктуванні корсетів;
- методи систематизації та класифікації – для впорядкування теоретичного матеріалу про архетипи, структурування характеристик;

- педагогічне проєктування – для обґрунтування та розробки дидактичного проєкту факультативного заняття, спрямованого на формування у здобувачів освіти компетентностей з проєктування трансформаційного одягу.

Наукова новизна:

- проаналізовано вплив архетипів на силуети та форми у костюмі казкових героїнь;
- розроблено колекцію сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь;
- розроблено дидактичний проєкт факультативного заняття з теми «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» для фахівців з технологій легкої промисловості.

Практична цінність: визначається можливістю застосування розробленої колекції корсетів – трансформерів та дидактичного проєкту факультативного заняття в навчанні здобувачів спеціальності 015.36, а також у практиці дизайнерів одягу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати роботи було опубліковано у тезах Міжнародної науково – практичної конференції молодих вчених та студентів «Ресурсозберігаючі технології легкої, текстильної і харчової промисловості» на базі факультету технологій і дизайну Хмельницького національного університету під назвою «Вплив архетипів казкових героїнь на силуети та форми у жіночому костюмі», сертифікат участі представлений у додатку А.

Ключові слова: архетип, корсети – трансформери, фахівці легкої промисловості, колекція, костюм, концепція.

Структура та об’єм роботи

Текстова частина роботи складається з 90 сторінок, 43 рисунків, 10 таблиць, 2 додатків, списку використаних джерел з 34 найменувань.

РОЗДІЛ 1. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1 Завдання формування креативно – технологічних компетентностей у майбутніх фахівців з технологій легкої промисловості

Сучасна легка промисловість є однією з найбільш динамічних галузей, бо вона зазнає впливу глобальних трендів: прискореної цифровізації, впровадження принципів сталого розвитку (Sustainable Development), індивідуалізації продукції та використання високотехнологічних матеріалів. Тож такі зміни створюють нові виклики, які безпосередньо стосуються системи професійної підготовки кадрів. Актуальність нових підходів до професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості обумовлена ключовими факторами, які представлено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Актуальність нових підходів до професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості.

Фактор	Необхідні компетентності
Цифрова інтеграція	Компетентність вільного володіння CAD/CAM-системами, 3D-моделюванням, віртуальною примірною та іншими інструментами, що інтегрують процес проєктування, конструювання та виробництва.
Інноваційні матеріали та технології	Здатність до розуміння та впровадження «розумного» текстилю, ресайклінгових, біорозкладних матеріалів та застосування адитивних технологій (3D-друк) у виробництві одягу та аксесуарів.

Кастомізація та гнучкість виробництва	Вимагає від фахівця компетентності у швидкій перебудові технологічних процесів та адаптивності, коли відбувається зміна від масового виробництва до дрібносерійного та індивідуального замовлення,
Стійкість та екологічність	Знання екологічних стандартів, методів мінімізації відходів, принципів циклічної економіки та відповідального споживання на всіх етапах життєвого циклу виробу.

Сучасний фахівець повинен мати не лише глибокі знання традиційних технологій, але й міждисциплінарні компетенції в інженерії, дизайні, інформаційних технологіях та екології.

В умовах таких швидких технологічних змін ключовою вимогою до випускників ЗВО є не просто здатність виконувати стандартні операції, а ще й мати креативно – технологічні компетентності такі як: вміння генерувати інноваційні ідеї та ефективно втілювати їх за допомогою передових технологій.

Отже, професійна підготовка повинна бути спрямована на формування умінь, які розвивають ці компетенції. А саме:

1. Здатність бачити проблему комплексно, від концепції до фінального продукту, інтегруючи естетичні, ергономічні та виробничі вимоги.
2. Вміння створювати складні, багатофункціональні вироби, що вимагають нестандартних інженерних рішень та поєднання різних технологічних підходів.
3. Здатність працювати з культурними, історичними та художніми джерелами для створення глибоко осмисленого, концептуального продукту.

Сучасний одяг, особливо у сфері високої моди та унікального дизайну, часто виступає як засіб комунікації та носій культурного коду. Від фахівця вимагається вміння не просто проектувати та виготовляти виріб, а транслювати ідею.

Для формування креативно – технологічних компетентностей мають бути застосовані такі принципи:

1. Здатність працювати з культурною інтерпретацією та символізмом для виокремлення ключових візуальних та емоційних символів. Це вимагає міждисциплінарного знання історії костюма, міфології та психології образу.

2. Вміння перейти від наслідування сталих форм для створення нової форми та функції, що відображає обраний символізм. Це означає, що, наприклад, трансформація корсета має нести не лише інженерний, але й драматургічний сенс.

3. Навички у використанні сучасних технологій (3D-друк, інтелектуальні тканини, механізми) як засобів для втілення художньої ідеї.

В той самий час підготовка фахівців з технологій легкої промисловості має містити в собі ще й розвиток інтегрованих навичок:

1. Проєктне мислення (Design Thinking) – це комплексне бачення повного циклу інновації — від ідентифікації культурного джерела до оптимізації технологічних процесів для його втілення.

2. Віртуальне прототипування (Virtual Prototyping) – це вміння швидко тестувати складні конструктивні рішення, зокрема механізми трансформації, у віртуальному 3D-середовищі, що суттєво заощаджує ресурси та час.

3. Системна інженерія в одязі – це розробка виробу як системи, в якій всі компоненти (конструкція, матеріал, фурнітура, елементи трансформації) працюють узгоджено для досягнення художнього та функціонального результату.

Розвиток цих навичок забезпечує фахівцеві здатність виконувати складні та різнобічні завдання.

Актуальність цього підходу чітко демонструється потребою в спеціалістах, які можуть розробляти сучасні корсети – трансформери, натхненні архетипами казкових героїнь (таких як Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка). Адже, щоб втілити такі вироби у життя потрібно: глибинне розуміння символізму та художнього образу; розуміння інноваційних технологій конструювання, що забезпечують трансформацію форми; знання високотехнологічних або нетрадиційних матеріалів для досягнення бажаного ефекту; навичок 3D-моделювання для точного проєктування складних конструктивних елементів.

Проблема розвитку інноваційних компетентностей у спеціалістів легкої промисловості є об'єктом уваги багатьох науковців та педагогів. Дослідники підкреслюють необхідність переходу від кваліфікаційної моделі підготовки до компетентнісної, яка передбачає здатність випускника ефективно діяти в нестандартних та інноваційних умовах. У сфері технологічної освіти вони акцентують увагу на важливості поєднання технологічних знань з креативністю та проєктним мисленням.

Незважаючи на усвідомлення необхідності модернізації освітніх програм, існує значний розрив між вимогами інноваційного ринку праці та реальними компетентностями випускників. Основна проблема полягає у недостатній інтеграції креативних, технологічних та інженерних аспектів у навчальному процесі.

Традиційна підготовка часто розділяє фахівців з технологій легкої промисловості на "художників – модельєрів" (фокус на естетиці) та "інженерів – конструкторів" (фокус на технологічності).

Художник – модельєр (зосередженість на естетиці та концептуальному підході) – це той фахівець, який виступає генератором ідей та носієм художнього бачення. Його основна роль полягає в розробці концепції, що відповідає модним тенденціям, культурному контексту та естетичним критеріям. Головні завдання:

1. Концептуалізація: Перетворення ідеї (наприклад, образу казкової героїні) у візуальний образ, визначення стилю, емоційного змісту та символіки.
2. Дизайн-проектування: Створення ескізів, визначення силуету, вибір кольорів, текстур та декоративних елементів.
3. Матеріалознавство (художнє): Вибір матеріалів не лише за технологічними характеристиками, а й за їх здатністю передати задуманий образ і тактильні відчуття.

Інженер – конструктор (зосередженість на технологічності та функціональності) – цей фахівець реалізує ідеї. Його основна задача полягає в забезпеченні технічної можливості виготовлення виробу, його надійності, точності посадки та відповідності виробничим стандартам. Головні завдання:

1. Конструювання: Розробка точних креслень, лекал, визначення допусків та конструктивних вузлів для досягнення ідеальної посадки (що особливо важливо для корсетів).
2. Технологічність виробництва: Вибір оптимальних методів обробки, обладнання та послідовності операцій для зменшення витрат і часу.
3. Розробка механізмів: Інженерний розрахунок і проектування всіх функціональних елементів, включаючи механізми трансформації, застібки та елементи жорсткості.

Та існує ризик, що ескіз, створений модельєром, може виявитися технологічно нездійсненним, занадто дорогим або нефункціональним (наприклад, механізм трансформації на папері виглядає ефектно, але не працює на практиці). Або виріб може бути технологічно досконалим і мати ідеальну посадку, проте позбавлений оригінальної художньої ідеї або естетичної глибини – тобто безликий. Сучасні проекти вимагають поєднання цих вмінь та компетентностей для фахівців з технологій легкої промисловості, з якого виникають взаємодоповнені сфери:

1. Художньо – технологічна – де модельєр знає основи інженерії, а конструктор — основи дизайну.

2. Конструктивно – концептуальна – це спільна робота над просторовим 3D-моделюванням форми.

3. Ергономічно – естетична – для забезпечення комфорту та безпеки інноваційних форм.

Складні швейні вироби, такі як корсет – трансформер, слугують ідеальним прикладом для ілюстрації цієї проблеми. Проектування корсета – трансформера, натхненного архетипами казкових героїнь (Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка), вимагає від фахівця:

1. Глибинного розуміння образу та символіки, а саме вміння перекласти емоційну та історичну сутність архетипу в пластику форми та вибір матеріалів.

2. Інженерної винахідливості – вміння розробити такі механізми трансформації (ховаються, відстібаються, висувуються елементи), які забезпечать зміну силуету або функціоналу виробу.

3. Технологічної досконалості – здатності поєднати жорстку форму корсета з гнучкими елементами трансформації, застосовуючи новітні методи обробки та з'єднання.

Брак інтегрованого підходу призводить до того, що інноваційні концепції або залишаються нереалізованими через технологічну складність, або, навпаки, технологічно досконалий виріб позбавлений глибокого художнього змісту.

Формування корсетів, особливо тих, що виходять за рамки традиційного функціоналу (корсети – трансформери), вимагає оновлених компетентностей у конструюванні, зокрема:

1. Просторове 3D-моделювання: вихід за межі планарного (2D) креслення та використання систем 3D-сканування тіла та віртуального прототипування для забезпечення ідеальної посадки та функціональності елементів трансформації.

2. Робота зі складними матеріалами: вміння інтегрувати в текстильну конструкцію нетипові матеріали (композити, елементи 3D-друку, механічні кріплення), а також сенсорні та "розумні" компоненти.

3. Ергономічне проектування трансформацій: забезпечення комфорту, безпеки та простоти використання елементів, що змінюють форму виробу, що є критично важливим для виробів, натхненних образами, де функціональність часто пов'язана з драматичним ефектом.

Висновок до першого розділу

Таким чином, актуальність професійної підготовки фахівців полягає не просто у вивченні нових технологій, а й в освоєнні методології інноваційного проектування, що дозволяє втілювати складні концепції – від архетипу до технологічно досконалого продукту.

Це завдання слугує зразком тих інноваційних розробок, яких ринок очікує від спеціалістів і сучасна система професійної освіти в сфері легкої промисловості повинна бути спрямована на підготовку фахівців, здатних не лише підтримувати існуючі технології, але й активно розробляти майбутнє галузі.

РОЗДІЛ 2. ПРОЄКТУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ НА ОСНОВІ АРХЕТИПІВ КАЗКОВИХ ГЕРОЇНЬ

2.1 Аналіз архетипів казкових героїнь

Архетип – це образ, який має однакове значення для всіх людей. Він викликає у всіх людей однакові почуття та відчуття, а також проявляє деякі моделі поведінки, бо знаходиться глибоко, в генетичній пам'яті людини. Архетипів існує багато і кожен з них має свій набір асоціацій, символів та значень [1].

Вперше цю тему почав вивчати вчений К.Г. Юнг, він описав вроджені психічні структури, які проявляються у людських снах, міфах та літературі і тоді ввів цей термін – «Архетипи». Вчений вважав, що існує безмежна кількість цих несвідомих моделей поведінки, але виокремив п'ять основних [2]. К. Г. Юнг висунув свою теорію "Архетипи та колективне несвідоме" – це книга збірка статей, написаних у 1933–1955 роках, в яких він описує колективне несвідоме як глибинний шар психіки, досліджує символіку архетипів, їх вплив на становлення особистості та прояви в культурі, міфах і сновидіннях. Цей шар є спільним для всіх людей і містить результат багатовікової історії людства. Саме несвідоме включає універсальні, вроджені образи та символи — архетипи, які мають загальний сенс для всіх індивідів і проявляються через міфи, релігії, мистецтво, сні та інші культурні феномени. Колективне несвідоме за Юнгом відрізняється від індивідуального несвідомого тим, що його зміст не формується життєвим досвідом однієї людини, а виникає зі спільного досвіду людства, тому передається спадково й є загальнолюдським [12]. Таким чином архетипи є універсальними і проявляються схожими образами в різних культурах і епохах. Ця праця є фундаментальною для аналітичної психології та цікава вона не лише психологам, а ще й філософам, релігієзнавцям, антропологам та мистецтвознавцям.

Вивченням жіночих архетипів займалася Дж. Ш. Болен, вона є юнгіанським аналітиком і в своїх працях спиралася на твердження К. Г. Юнга, що в міфах містяться архетипічні образи, спільні для всього людства, що легенди і казки багатьох народів дуже схожі, незважаючи на відмінності в типах культур і менталітеті нації [5]. Тому для опису архетипів вчена обрала ім'я відповідної по психотипу богині з пантеону давньогрецьких богів. Свою теорію Дж. Ш. Болен виклала в книзі «Богині в кожній жінці», що вийшла в 1984 році.

Архетипи казкових героїнь виступають важливим джерелом художньо – образних рішень у дизайні костюма, через те що поєднують універсальні психоемоційні моделі, глибинні культурні символи та характерні стилістичні коди. У працях К. Г. Юнга та Дж. Ш. Болен архетипні жіночі образи розглядаються як структурні елементи колективного несвідомого, що формують усталені уявлення про риси персонажа, його призначення та візуальне втілення.

Казковими героїнями для написання кваліфікаційної магістерської роботи стали образи Попелюшки, Малефісенти, Мулан та Мавки. Ці персонажі втілюють різні архетипні моделі жіночності та демонструють широкий спектр психологічних, емоційних і символічних характеристик. Кожна з них представляє собою унікальний художній код, у якому поєднуються культурні смисли, національні традиції, стильові особливості та характерні творчі риси, які безпосередньо впливають на силует, конструкцію, пластику та декоративне вирішення костюма. Їхній аналіз дає можливість простежити, як архетипи відображаються у формоутворенні сучасного жіночого одягу, за обраною темою – у корсетах – трансформерах. В них символічні елементи переосмислені через знімні деталі, модульність, колористику та матеріали. Вибір та аналіз архетипів дозволяє створити глибоку концепцію колекції, у якій дизайн поєднується з психологічною та культурною складовою, формуючи цілісний художній образ.

Для розробки колекції було проаналізовано архетипи та прояв архетипів у героїнь за описом К. Г. Юнга [3]. Аналіз представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз архетипів героїнь за К. Г. Юнгом

Архетип	Героїня	Опис архетипу	Прояв архетипу
Персона 	Попелюшка 	Архетип соціальної маски, зовнішньої ролі, яку людина демонструє світові. Пов'язаний із процесом адаптації, прийняття норм суспільства, формуванням соціально прийнятного образу.	Попелюшка втілює процес трансформації Персони: зовнішня зміна одягу стає ключем до соціального піднесення. Її образ базується на темі перевтілення, ніжності та набуття нової видимої ролі через костюм.
Тінь 	Малефісента 	Тінь відображає приховані аспекти особистості: силу, агресію, образу, потаємні бажання, внутрішню темряву. Це джерело енергії, творчості й особистісної глибини.	Малефісента демонструє трансформацію Тіні у свідому силу. В її образі поєднані темна естетика, гострі форми, домінантність і магічно – неконтрольована енергія, що візуально впливає на конструкцію та стилістику костюма.
Аніма / Анімус	Мулан	Поєднання жіночого й чоловічого начала, взаємодія	Мулан уособлює гармонію жіночої чутливості та

		емоційності та раціональності. Архетип балансу внутрішніх протилежностей.	мужньої рішучості. У дизайні це проявляється в поєднанні м'яких і структурних ліній, контрасті силуетів, адаптивності костюма до руху й дії.
Самість 	Мавка 	Архетип цілісності, гармонії, завершення шляху, єдності зі світом і внутрішньою природою.	Мавка — втілення природної гармонії, духовності й цілісності. Її образ формує органічні, плавні, природні лінії, що поєднують людину з довкіллям і відображають внутрішню завершеність.

Для більш детальної роботи з колекцією було вирішено звернутися ще й до класифікації героїнь за описом Дж. Ш. Болен [10]. Вона представлена у таблиці 2.2. Хоч у її роботах виокремлено сім архетипів, для роботи обрано чотири найбільш відповідних.

Таблиця 2. 2 – Класифікація героїнь за описом Дж. Ш. Болен

Героїня	Архетип	Опис архетипу	Відповідність героїні
Попелюшка	Персефона	Уособлює м'якість, чутливість,	Попелюшка втілює ранній етап архетипу

		вразливість, залежність від обставин та поступовий перехід від пасивності до дорослішання. Це образ молодой жінки, яка проходить шлях трансформації та становлення власної волі.	Персефони — тиха, скромна, покірна, але сповнена прихованого потенціалу. Її „дорослішання“ проявляється через перетворення в упевнену, сильну особистість, що знаходить власний голос та соціальне місце.
Малефісента 	Афіна 	Характеризується інтелектом, стратегічним мисленням, самоконтролем і силою логіки. Це жінка, яка діє розумно, цілеспрямовано, часто керуючись раціональними мотивами та внутрішнім кодексом честі.	Малефісента уособлює темніший, але глибокий аспект Афіни: стратегічність, здатність планувати, контролювати ситуацію та діяти як захисниця власного „царства“. Вона сильна, обачна, керується власними моральними принципами й демонструє силу жіночої влади.
Мулан 	Артеміда	Символізує незалежність, прагнення до свободи, активність, цілеспрямованість	Мулан повністю відповідає архетипу Артеміді — смілива, незалежна,

		ть і воїнську природу. Це енергія жінки, яка відстоює справедливість, бореться за мету та зберігає внутрішню автономію.	рішуча, вона вступає у боротьбу, щоб захистити своїх близьких і виявити власну силу. Її історія — шлях активної дії та віднайдення власної ідентичності поза соціальними обмеженнями.
Мавка 	Гестія 	Це спокій, внутрішня зібраність, духовність, зв'язок із природним і сакральним. Вона символізує жінку, яка живе у гармонії зі світом, зосереджена на внутрішньому вогні, а не на зовнішніх амбіціях.	Мавка втілює глибинну гармонію Гестії: тісний зв'язок із природою, внутрішню м'якість, здатність зцілювати, любов до світу й чистоту намірів. Її образ поєднує духовність, споглядальність та природну жіночність.

Саме тому казкові героїні — Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка — мають чіткі естетичні ознаки, які легко трансформуються у дизайнерські рішення для сучасного костюма.

2.2 Вплив архетипів на силуети та форми у костюмі казкових героїнь

Вплив архетипів на силуети та форми у костюмах героїнь формує глибинні основи художнього образу, визначає характер персонажа, пластику силуету, конструктивні рішення та стилістичні домінанти костюма. Архетипи

виступають внутрішніми моделями поведінки, які трансформуються у дизайнерські прийоми при розробці колекції: вибір пропорцій, ліній, ритму, об'єму та декоративних елементів. Завдяки цьому кожен образ героїні набуває унікальної візуальної мови, де силует стає метафорою її сутності, а форма — продовженням психологічного змісту архетипу.

Перша героїня для розробки колекції корсетів — трансформерів — Попелюшка. Вона поєднує в собі архетип «Персони» за К. Г. Юнгом та архетип «Пересефони» за Дж. Ш. Болен.

Відображення першого в костюмі проявляється через зовнішній образ, який людина демонструє світові, прагнучи відповідати соціальним очікуванням та отримати визнання. Це — «маска», яка допомагає адаптуватися, приховати вразливість і водночас проявити бажані якості. Цей образ є своєрідним захистом від негативного впливу навколишнього середовища. У контексті дизайну одягу «Персона» впливає на формування силуету, який підкреслює соціально значущі риси: витонченість, акуратність, гармонійність, елегантність. Такий образ завжди пов'язаний із трансформацією — переходом від буденного до ідеалізованого вигляду через зміни в костюмі. Для Попелюшки архетип «Персони» проявляється максимально яскраво. Вона живе подвійним життям, має поверхневу «оболонку» покірності через приниження в родині, але насправді має гідність і силу всередині. І саме через зовнішнє перетворення героїня отримує можливість проявити внутрішню гідність і розкрити приховану красу. Костюм Попелюшки базується на ідеї магічного перевтілення, де силует стає візуальною метафорою її переходу зі сфери тіні в соціально значимий простір. Її домашнє, робоче вбрання просте та невиразне — це простий сарафан, фартух та очіпок. Вбрання має вільний силует, пошите з грубої тканини тьмяних відтінків, без декоративних елементів, щоб приховати жіночність та власну гідність. Коли зникає соціальна маска і проявляється справжня сутність Попелюшки, то з'являється бальний образ — символ внутрішнього пробудження

та самосприйняття. Силуети, пов'язані з архетипом «Персони», застосовані у костюмі Попелюшки мають такі характерні риси:

- Подовжені вертикальні лінії, що створюють ефект витонченості та «піднесення»;
- Плавна, збалансована форма корсета, яка підкреслює делікатність героїні та символізує зібраність;
- Розкльошені трансформовані елементи, що уособлюють момент чарівного перетворення;
- М'яке сяйво тканин, яке візуально підсилює нову соціальну «маску» — образ благородної, шляхетної дівчини.

У корсеті – трансформері це проявляється через знімні декоративні елементи, які дозволяють Попелюшці ніби «надягати» або «знімати» свою «Персону». Завдяки цьому костюм стає не лише одягом, а й засобом символічного переходу до нового статусу.

Архетип «Персефони», за концепцією Дж. Ш. Болен, уособлює образ «Доньки» — ніжної, чутливої, інтуїтивної жіночої енергії, що перебуває у стадії становлення. Це архетип, який містить у собі дві протилежні складові: інфантильну світлість і потенціал духовної зрілості, здатний розкритися за певних умов. «Персефона» символізує як наївність і чистоту, так і приховану внутрішню силу, що проявляється після життєвого перелому. «Персефона» в Попелюшці — це жіночий образ, який проходить шлях від пасивності до внутрішнього пробудження, від залежності до самостійності. Він часто асоціюється з переходом між світами — дитинства й дорослості, буденністю й магічністю, реальністю й фантазією. У костюмі Попелюшки він проявляється через:

- легкість, повітряність, тендітність форм, що відображають ніжну, мрійливу природу архетипу;
- м'які округлі лінії, які підкреслюють емоційну пластичність та внутрішню чутливість;

- світлі, пастельні кольори, що асоціюються з юністю, чистотою та ще нерозкритим потенціалом;
- прозорі та напівпрозорі фактури, які символізують межу між світом реального й чарівного;
- мінімальне, але витончене оздоблення, що створює враження делікатності, але не перевантажує образ;
- ефект «цвітіння» — декоративні елементи, що натякають на поступове розкриття особистості.

Внутрішня м'якість, делікатність і відкрита до світу природа Попелюшки повністю відповідають образу «Доньки», яка ще не отримала права голосу у власному житті, але має значний прихований потенціал. Попелюшка, як і «Персефона», живе «в тіні» — не тому, що сама цього хоче, а тому, що її природна сила ще не активувалася. Її шлях — це класичний сценарій архетипічного дорослішання: пережити приниження, пройти випробування, отримати чарівний імпульс і постати в новому образі. У чарівному вбранні Попелюшки архетип «Персефони» проявляється через: витонченість і тендітність силуету, світлу, блискучу кольорову гаму, ефект магічного розкриття, який підкреслює її внутрішню трансформацію, легкі тканини, що передають відчуття чистоти й емоційної прозорості.

Тому саме Попелюшка стає ідеальною героїнею для костюма, побудованого на архетипах «Персони» та «Персефони» — з її шляхом від тіні до світла, від внутрішньої скромності до зовнішньої сили, яка проявляється через магічне перетворення та соціальне визнання (рис. 2.1).

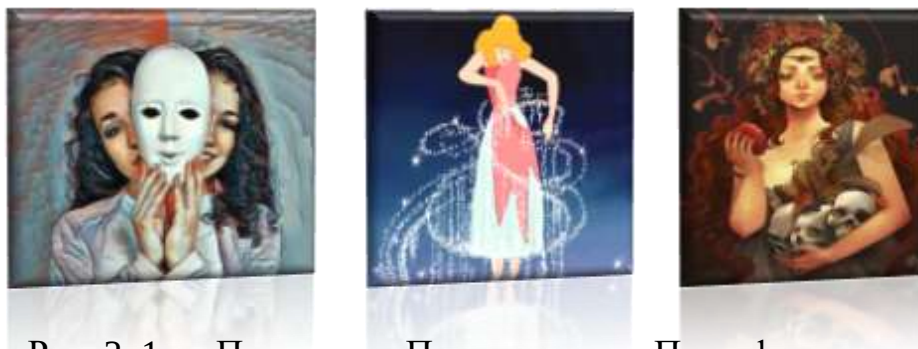

Рис. 2. 1 — «Персона» — Попелюшка — «Персефона»

Малефісента – друга казкова героїня, архетип якої було проаналізовано для розробки колекції корсетів – трансформерів. За К. Г. Юнгом вона має архетип «Тіні» – один із найпотужніших і найскладніших елементів психіки. Цей архетип уособлює приховані імпульси, потенціал, який людина не завжди усвідомлює, пригнічені емоції або нереалізовані можливості. «Тінь» — це не просто «темна сторона», це джерело внутрішньої сили, незалежності та глибинної творчості. У дизайнерському переосмисленні архетип «Тіні» проявляється в драматичності форм, в енергії домінування, у складних конструктивних рішеннях, контрастами силуету та виразною пластикою ліній. Архетип «Тінь» має прямий вплив на образ Малефісенти. Ця казкова героїня є втіленням жіночого архетипу, який пережив травму і став символом внутрішньої сили, незалежності та відновлення. Її образ ілюструє, як темна сторона особистості може перетворитися на джерело цілісності через прийняття. У її вбранні переважають темні кольори, жорсткі лінії, виразні плечі, чіткі пропорції та строгий, елегантний силует. Кольори варіюються від глибокого чорного до смарагдового та темно – фіолетового, а блиск виступає в ролі візуальної метафори сили, що виникає з темряви. Цей образ символізує контроль над власним тілом і навколишнім середовищем.

У міфічній класифікації Дж. Ш. Болен Малефісента найточніше відповідає архетипу «Афіни» — богині мудрості, стратегії та раціональної сили. Це архетип інтелектуальної жіночої потужності, тверезого аналізу та продуманих дій. Вона не чуттєва або емоційна енергія, а стратегічна, структурована, спрямована на досягнення мети і уособлює здатність приймати рішення, володіти собою та керувати ситуацією. В образі Малефісенти архетип «Афіни» проявляється таким чином:

- структурованістю образу,
- чіткою логікою в конструкції костюма,
- бронеподібними деталями, що натякають на захисну функцію,
- стратегічною симетрією,

- елементами, які нагадують обладунки мудрого воїна.

Поєднання цих двох архетипів — «Тіні» і «Афіни» — створює багатовимірний психологічний портрет Малефісенти: сильна, самостійна, стратегічно мисляча, але при цьому така, що пройшла через глибоку травму, трансформацію та переосмислення себе (рис. 2.2). Ось ця «тіньова мудрість» і формує унікальний дизайнерський підхід до її образу., формуючи дизайнерський напрям для корсетів – трансформерів: драматичний, стратегічний, концептуально обґрунтований і психологічно насичений.

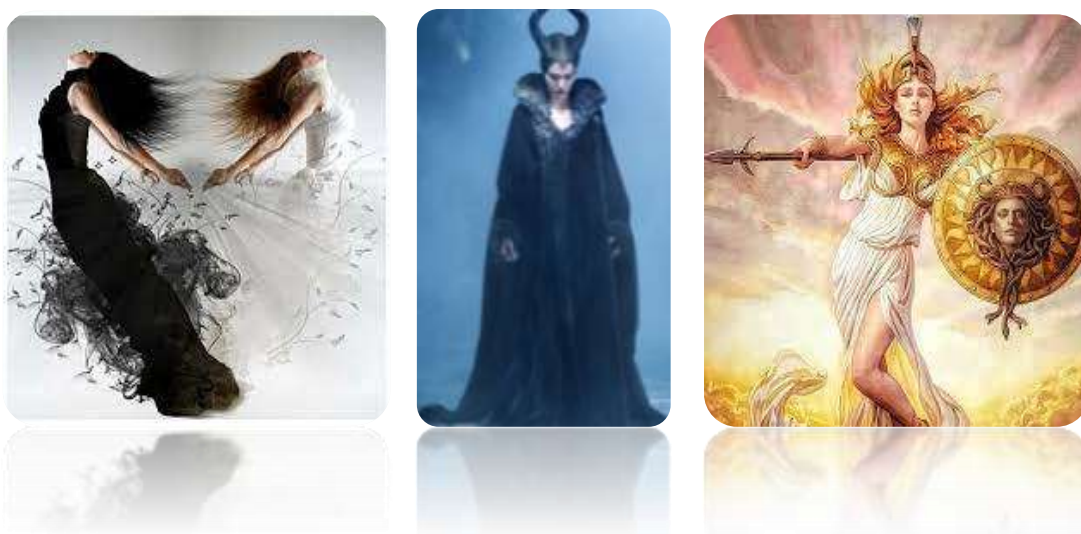

Рис. 2.2 – «Тінь» – Малефісента – «Афіна»

Третя казкова героїня поєднує в собі два архетипи з юнгіанської психології та відображає внутрішню дуальність людини — поєднання жіночого та чоловічого начал, їхню взаємодію та гармонізацію. Це відважна воїтелька Мулан та її архетип «Аніма і Анімус». «Аніма» уособлює м'якість, інтуїцію, емоційність, а «Анімус» — силу, раціональність, активність та цілеспрямованість. У момент, коли ці внутрішні частини врівноважені, особистість здатна вийти на новий рівень цілісності, діяти вільно й автентично, без внутрішніх суперечностей. В образі Мулан гармонійно поєднуються традиційно жіночі якості, такі як емпатія та самопожертва, з чоловічими рисами, такими як сміливість і стратегічність. Це поєднання виявляється в

костюмі через м'які лінії традиційного китайського одягу та строгі контури військової форми. Жіночність Мулан не зникає, коли вона вдягає броню; навпаки, вона стає ще більш цілісною, оскільки її образ є свідомим поєднанням серця і розуму, краси і сили, ніжності і дисципліни. Таким чином, художнє моделювання образу проявляється через контрастні пластичні характеристики – плавність ліній і чітку конструктивність форми. У художньому проектуванні також враховується вплив східної естетики: стриманість, симетрія та мінімалізм кольорів. Форма залишається легкою, а основна увага приділяється лініям плеча та талії. Для дизайнера цей архетип особливо цінний, адже він дозволяє поєднувати в одному костюмі різні полярні якості: м'якість і силу, плавність і структурність, традицію й новизну. Такі образи стають багатошаровими, наповненими символами трансформації та становлення особистості.

У класифікації Дж. Ш. Болен міфічна богиня, на яку схожа Мулан є Артеміда — незалежна, активна, вольова мисливиця. Вона яка діє самостійно, захищає себе і свій простір, виявляє витривалість та цілеспрямованість. «Артеміда» — архетип жінки, яка орієнтується на власний шлях, не боїться викликів і не розчиняється у традиційних соціальних ролях. Ознаки архетипу «Артеміди» в костюмі проявляється як:

- візуальні метафори руху, дії, свободи;
- зручність і ритмічність ліній, характерна для активної жінки;
- простота та логічність форми, без надмірної прикрашеності;
- асоціації з природністю, енергією та внутрішньою незалежністю.

Поєднання юнгіанського «Аніма і Анімус» з «Артемідой» Дж. Ш. Болен створює цілісний унікальний психологічний образ Мулан: жінки, яка долає внутрішні та зовнішні бар'єри, водночас зберігає власну жіночність, але активно використовує силу, сміливість і рішучість, що традиційно приписувалися чоловікам (рис. 2.3). Це робить її одним із найяскравіших прикладів архетипної трансформації:

- Її шлях — це рух від соціальної ролі до власної внутрішньої істини.

- Її трансформація — це поєднання жіночого внутрішнього світу та мужньої зовнішньої дії.
- Її костюм — це рівновага між декоративним і конструктивним.

Мулан не лише є персонажем, а стала психологічним і дизайнерським символом гармонії протилежностей, що дозволяє використовувати її архетип як глибоку концептуальну основу для колекції корсетів – трансформерів.

Рис. 2.3 – «Аніма і Анімус» – Мулан – «Артеміда»

Останній, п'ятий архетип та четверта казкова героїня колекції – «Самість» Мавка. Цей архетип в юнгіанській психології є центральним і всеохопним, бо символізує цілісність, гармонію та глибинну єдність свідомого і несвідомого. «Самість» виступає кінцевою точкою процесу, через який особистість інтегрує всі свої внутрішні частини, долає внутрішні конфлікти і досягає природної повноти. Це архетип завершеності, духовності, природної гармонії та автентичності, що відображається у символах кола, центру, природи, світла й органічності. У моделюванні костюму він відкриває можливості для м'яких, органічних форм, натхнених природою, лісовими структурами чи силою стихій. Він передбачає плавність, неагресивність, природний ритм і відчуття єднання з навколишнім середовищем. Костюми, створені під впливом архетипу «Самості», завжди відзначаються цілісністю композиції та глибокою символічністю. Найяскравіше цей архетип втілюється у

образі Мавки. Вона не просто персонаж українського міфу, а символ внутрішньої гармонії, єдності людини з природою, тіла з душею та духу з матерією. У контексті юнгіанських архетипів «Самість» означає стан, коли всі протилежності стають єдиним цілим. Мавка втілює цю концепцію, адже вона не бореться, не приховує себе і не маскується – її сила полягає в сприйнятті. Цей архетип яскраво проявляється в її вбранні: легкі, рухливі тканини, м'які форми, плавні лінії та природні кольори. У художньому проєктуванні важливим є принцип природної симетрії, що забезпечує збалансованість форми. Візуальний акцент робиться на талії, яка є центром гармонії. В образі Мавки архетип «Самість» виявляється як синтез природної гармонії та людської духовності. Форма костюма не обмежує рухи, а «дихає» разом із тілом, виражаючи стан спокою, внутрішньої єдності та пробудження. Мавка – це втілення єдності духу, серця і природи.

За класифікацією Дж. Ш. Болен найближчим у Мавки архетип «Гестії» — тихої внутрішньої цілісності, духовної зосередженості й гармонії. Адже Гестія — це богиня внутрішнього вогнища, спокою, внутрішнього порядку й усвідомлення себе. Вона не прагне зовнішньої демонстративності, проте має потужну внутрішню присутність. Цей архетип про жінку, яка знаходиться у згоді з собою і природою, зосереджена, цілісна, спокійна та мудра.

Поєднання архетипу «Самості» Юнга та архетипу «Гестії» Болен формує глибинний образ Мавки: духу, який уособлює природну цілісність, внутрішню гармонію та зв'язок людини з природою. Мавка не бореться й не трансформується через конфлікт — її сила в самій сутності, у природному балансі між емоційністю та духовністю. Це образ жіночності, що не потребує підтвердження — вона є вільною, цілісною та самодостатньою. Ознаки архетипу «Гестії» в образі Мавки є помітним через:

- Внутрішню цілісність і зосередженість
- Духовність та медитативність
- Мінімалізм і стриманість

- Гармонію з природними циклами
- Тепло і контактність без емоційної залежності
- Неприховану автентичність
- Внутрішній простір як центр сили

Таким чином, образ Мавки втілює вершину самопізнання — архетип Самості, який доповнений глибокою внутрішньою тишею та духовністю «Гестії» (рис. 2.4). Це робить її ідеальною основою для створення корсета, який символізує завершеність, природність і естетичну гармонію, що стане важливою частиною колекції корсетів – трансформерів.

Рис. 2.4 – «Самість» – Мавка – «Гестія»

Обрані для дослідження героїні — Попелюшка, Малефісента, Мулан і Мавка — представляють чотири різні архетипні моделі, які розкривають різні аспекти жіночої психіки та творчої індивідуальності.

Разом ці архетипи створюють основу для проєктування корсетів – трансформерів, оскільки кожна героїня пропонує унікальну візуальну мову. Від прозорої ніжності «Персони» до темної драматичності «Тіні», від активної мобільності «Артеміди» до духовної врівноваженості «Гестії» — архетипи стають базовими моделями для розвитку силуетів, трансформаційних механізмів, декоративних рішень та загальної стилістики колекції.

У процесі проектування корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь силуетні й пластичні особливості образів вплинули на конструктивні рішення базової форми корсета. На етапі конструювання була побудована універсальна базова конструкція (рис. 2.5). Побудову конструкції було виконано у програмі Valentina. Вона є основою для подальшого моделювання чотирьох моделей відповідно до обраних архетипів.

Базова конструкція передбачає чітко окреслені рельєфні лінії, систему корсетних виточок, анатомічне прилягання до корпусу та можливість введення зміцнювальних елементів (китовий вус та регілін). Проте кожен архетип вимагає специфічних конструктивних корекцій, які дозволяють перевести образотворчі характеристики силуету героїні у форму та пластику виробу.

Силуетні характеристики архетипів вплинули не лише на художнє моделювання, а й на конкретні конструктивні параметри виробів — траєкторії рельєфних швів, форму зрізів, кількість зміцнювальних ліній, наявність додаткових опорних зон для знімних деталей. Побудована у Valentina базова конструкція продемонструвала достатню універсальність для адаптації під різні образи, але водночас дозволила зберегти індивідуальні силуетні особливості кожної з героїнь завдяки відповідним конструктивним трансформаціям.

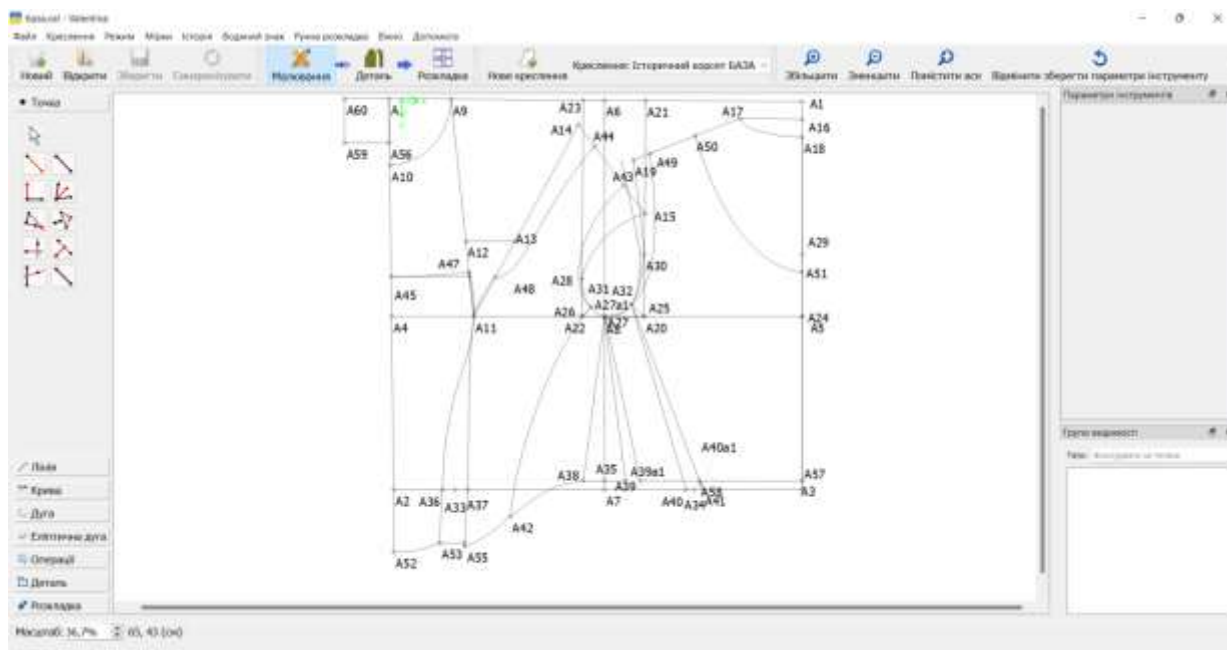

Рис. 2.5 – базова конструкція корсету

2.3 Історичний шлях корсета, трансформація образу та призначення

Корсет як елемент одягу має багатовікову історію. Його шлях розпочався, як утилітарного елемента білизни XVI століття, тоді виріб слугував для формування прямої спини, підтримки грудей та демонстрації статусу. І трансформувався до символу жіночої витонченості у XIX столітті з металевими вставками для досягнення вузької талії, високого бюсту та акцентованих стегон [14].

Перші згадки про одяг, який нагадував корсет, можна знайти ще в античному світі – на фресках Крито – Мікенської культури, де зображено жінок із підперезаною талією (рис. 2.6) [34]. Проте справжній розквіт корсета розпочався в Європі приблизно у XVI столітті. Відтоді його форма змінювалась разом із уявленнями про жіночність, зручність і навіть медичні норми.

Рис. 2.6 – Фреска мікенської жінки

Рис. 2.7 – Корсет XVI ст..

У XVI столітті корсет мав назву «бодіс» або «стей» в залежності від регіону і став невід'ємною частиною жіночого вбрання при європейських дворах [15]. Головною метою виробу було створити витончений конічний силует, який візуально видовжував тулуб і роби акцент на талію (рис. 2.7).

Корсети тієї доби мали жорстку конструкцію, бо використовували китовий вус або дерев'яні вставки і виготовлялись з щільної тканини. Та окрім естетичної функції, вони демонстрували соціальний статус. Такий одяг обмежував рухливість, тож ручна праця у корсеті була неможлива і лише жінки

з вищого класу могли його носити. В епоху бароко та рококо корсет став символом елегантності, частиною суворого модного етикету.

У XIX столітті корсет досяг апогею популярності у вікторіанську епоху (рис. 2.8) [22]. Мода на надзвичайно тонку талію поширила практику щільного

шнурування (tight – lacing), що іноді мало негативні наслідки для здоров'я (рис. 2.9).

Корсет почав трансформуватися, в ньому з'явилися нові металеві вставки, нові застібки, а сам виріб став доступним більшості [11].

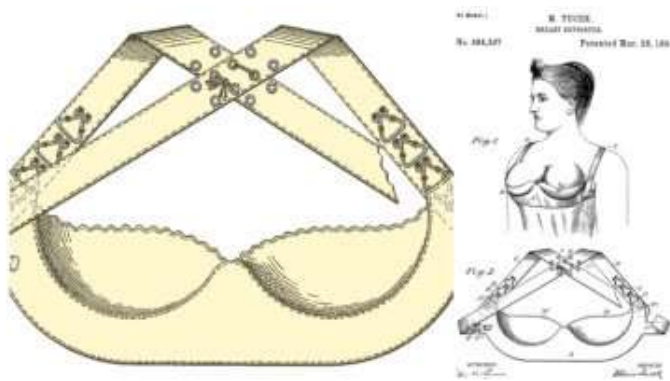
Рис. 2.8 – Корсети XIX ст.

У цей період активно дискутується медичний аспект носіння корсета – лікарі визначили, що носіння тугого корсету призводить до деформації внутрішніх органів. Тоді реформаторки – модистки знаходять "раціональні" варіанти з меншим тиском на тіло. Водночас, корсет набуває нових форм і стає частиною білизни, поступово втрачаючи суто декоративну функцію [9].

Рис. 2.9 – tight – lacing

На початку XX століття відбувся поступовий відхід від традиційного корсета. Закінчення Першої світової війни в моді позначило новий жіночий образ – він став більш вільний і динамічний. Розвиток популярності спортивного стилю, звільнення в модних проявах жінок і революція в текстильному виробництві сприяли появі нових варіантів. Окрім звичних

корсетів з'явилися еластичні пояски, бюстє, а пізніше й бюстгальтери (рис. 2.10) [24]. Деякі дизайнери, наприклад Коко Шанель, категорично відмовилися від корсетів у своїх колекціях.

Рис. 2.10 – Перші бюстгалтери

Та вже у другій половині XX ст., у 1950 – х Крістіан Діор представив революційний стиль під назвою "New Look", де підкреслив жіночність та елегантність (рис. 2.11) [16].

Рис. 2.11 – Моделі колекції "New Look"

У 1980–90 – х, корсет знаходить своє відродження як арт – об'єкт. Його переосмислюють як інструмент модної провокації та елемент сценічного образу, наприклад для Мадонни, яка була в корсеті Жана – Поля Готьє (рис. 2.12) [26].

Рис. 2.12 – Мадонна в корсеті Готьє

У ХХІ столітті корсет посідає місце у моді як самостійний дизайнерський акцент. У сучасних колекціях він втрачає функцію утягування й перетворюється на символ сили, самовираження і свободи. В наш час корсети виготовляються з найрізноманітніших матеріалів – від деніму до прозорої сітки, часто з відкритими шнурівками, декоративними елементами або нестандартними кроями. У масовій моді корсет фігурує як елемент кежуал або вуличного стилю, носить поверх сорочок, футболочок і навіть суконь. Паралельно триває відродження традиційних технік пошиття корсетів у майстернях ручної роботи.

Відомий український бренд високої моди, заснований дизайнером Іваном Фроловим під назвою «FROLOV», демонструє корсети як фірмову частину естетики бренду. В його роботах чітко простежується синтез еротики, інтелектуального дизайну та символізму.

Рис. 2.13 – Бейонсе в корсеті «FROLOV»

Своїми роботами дизайнер та команда є не лише національною гордістю, а й являються гучними представниками українського fashion – арту на світовій арені (рис. 2.14). Корсет у концепції бренду — це свобода: він підкреслює тіло, але не підкоряє його, поєднує традиції кутюрного пошиття з актуальною модою[23].

«FROLOV» створює складні конструктивно корсети з напівпрозорих тканин, мережива, сатину, часто з глибокими смисловими підтекстами, через що вироби бренду носять світові зірки – Бейонсе, Ріта Ора, Дуа Ліпа (рис. 2.13) [33].

Рис. 2.14 – Сабріна Карпентер в кастомній різдвяній сукні від Frolov

«SPELLA» український бренд з Луцька, заснований молодого дизайнеркою, спеціалізується на виготовленні корсетів ручної роботи. В своїх виробках вони поєднують класичну естетику з високою якістю пошиття та індивідуальним підходом до кожного виробу (рис. 2.15). В асортименті бренду є автентичні корсети, які створені на основі історичних викрійок, але адаптовані до сучасного носіння. Майстерня використовує натуральні тканини, гнучкі кісточки та ручну вишивку, що надає кожному виробу характеру та унікальності [13].

Рис. 2.15 – Корсети «SPELLA»

Тож, корсет – це не просто конструктивний виріб для фіксації або корекції фігури, а складний культурна пам'ятка, яка пройшла безліч трансформацій. Його форма, функції та соціальна роль змінювалися в залежності від історичних подій, ідеалів краси та технологічних можливостей. У сучасній українській моді корсет виступає символом творчої свободи та національного відродження – від couture образів у колекціях «FROLOV» до нішевих майстерень, які популяризують ручну працю та індивідуальний підхід до швейної справи. Роль корсета в наш час не обмежувати, а підкреслювати індивідуальність, переосмислювати традицію та формувати нову мову тіла в моді.

2.4 Проектування колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь

2.4.1 Джерело натхнення для колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь

Джерелом натхнення для розробки колекції корсетів – трансформерів стали образи казкових героїнь, які з давніх часів слугують носіями міфічних глибинних символів, архетипів та універсальних моделей жіночої поведінки. При дорослішанні приходить розуміння того, що героїні казкових сюжетів дозволяють передати багатогранність жіночої природи через метафоричні сюжети, візуальні мотиви та психологічні коди, що відображають внутрішній світ жінки, її шлях становлення та трансформації. Для колекції були обрані такі героїні як Попелюшка, Малефісента, Мулан і Мавка. Вони сформували основу концепції колекції, оскільки втілюють різні архетипи та демонструють особливі прояви жіночності, сили, гармонії та самопізнання. Ці риси і стали ключовими для формування образної та конструктивної складових корсетів.

У класичному мультфільмі та численних фільмах Попелюшка постає перед глядачем як добра, лагідна й працьовита дівчина, яка, незважаючи на складні умови життя та приниження, зберігає щирість, м'якість і віру в диво. Її образ побудований навколо світла, чистоти та внутрішньої гідності, яка проявляється поступово. Вона викликає симпатію завдяки своїй ніжності, доброті, здатності співчувати й прощати. Дівчина не чинить опору агресією, а зберігає внутрішню гідність, що робить її прикладом світлої, незламної жіночості. Глядач любить її за символ віри у те, що добро матиме винагороду, а справедливість буде відновлена. Щоб влучно розробити колекцію потрібно було зануритися в психологію.

У архетипній системі Попелюшка втілює «Персону» (К. Г. Юнг) — зовнішню трансформацію, через яку відкривається справжня сутність. Її балова сукня символізує нову соціальну роль, яку вона отримує не через маніпуляцію,

а через внутрішню чистоту. За Дж. Ш. Болен вона є «Персефоною» — «донькою», що проходить шлях дорослішання, самопізнання та виходу з тіні до світла.

Таким чином, Попелюшка поєднує ніжність, світлу трансформацію й символічний перехід до нової ідентичності, що стає основою художньої мови її костюма. Для візуалізації творчого джерела було розроблено «moodboard» (рис. 2.16).

Рис. 2.16 – moodboard «Попелюшка»

У сучасному фільмі «Maleficent» героїня постає як складна, глибока персонажа. Вона сильна, мудра, раціональна, проте сповнена болу від пережитої зради. Її образ поєднує велич, внутрішню драму і стратегічну силу. «Чаклунка» (переклад на укр.) — це не темна фея, а жінка, яка пройшла трансформацію від світла до тіні і назад.

Глядачі люблять Малефісенту за її багатогранність: у ній є сила, незалежність, справедливість та здатність до самопожертви. Героїня демонструє, що темні емоції можуть бути джерелом мудрості, а пережита травма стає основою для переродження. Її характер та естетика постають одночасно величними й вразливими.

Малефісента — уособлення Архетипу «Тіні» (К. Г. Юнг), бо носить у собі приховані емоції, силу, небезпеку, магію, проте водночас — потенціал зцілення.

За класифікацією Болен вона відповідає архетипу «Афіни» — мудрої стратегині, яка приймає рішення холодним розумом і бачить ситуацію глобально.

Поєднання «Тіні» й «Афіни» робить її символом раціональної темної сили, яка не руйнує, а захищає. Цей синтез впливає на її костюм: гострі лінії, драматичні форми, темна кольорова гама та бронеподібна структурність.

Для візуалізації творчого джерела було розроблено «moodboard» (рис. 2.17).

Рис. 2.17 – moodboard «Малефісента»

У мультфільмі Мулан — смілива, рішуча й самостійна дівчина, яка переодягається воїном, щоб урятувати свого батька та захистити країну. Її образ поєднує внутрішню ніжність і велику силу характеру. Але насамперед вона не прагне бути героїнею — вона прагне справедливості та честі.

Глядачів приваблює її чесність, сміливість, готовність діяти всупереч правилам і вірність собі. Мулан демонструє, що самоідентичність не визначається зовнішністю, і що сила може поєднуватися з жіночністю. Її образ надихає тих, хто шукає баланс між внутрішнім покликанням і соціальними очікуваннями.

За Юнгом Мулан має архетип «Аніма і Анімус», який поєднує жіночу інтуїтивність і чоловічу дієвість. Вона гармонізує внутрішні протилежності, тож її історія — це шлях балансу.

У Болен вона є «Артемідією» — мисливицею, богинею свободи й незалежності, яка не зважає на соціальні обмеження.

У костюмі це проявляється у поєднанні м'яких і структурних елементів, контрасті між декоративністю та функціональністю та візуальній динаміці.

Для візуалізації творчого джерела було розроблено «moodboard» (рис. 2.18).

Рис. 2.18 – moodboard «Мулан»

Міфічна українська героїня Мавка — таємнича мешканка непрохідного лісу, його душа, втілення гармонії, чистоти та природної краси. Вона м'яка, поетична, добра, глибоко пов'язана з природою та світом навколо. Її сутність — єдність, любов і внутрішній спокій.

Глядачів приваблює її чистота, здатність до емпатії, здатність зберігати гармонію навіть у складних ситуаціях. Мавка уособлює природність і внутрішнє світло, яке не потребує боротьби, щоб бути помітним.

За Юнгом Мавка — архетип «Самості», символ завершеності, внутрішнього центру й цілісності. Вона не шукає змін — вона є змістом змін.

За Болен вона відповідає архетипу «Гестії» — жінки внутрішнього вогнища, спокою, духовної теплоти.

У костюмі це втілюється через органічні лінії, природні текстури, м'яку пластику й природну кольорову гаму, що створює ефект гармонії та злиття з природою.

Для візуалізації творчого джерела було розроблено «moodboard» (рис. 2.19).

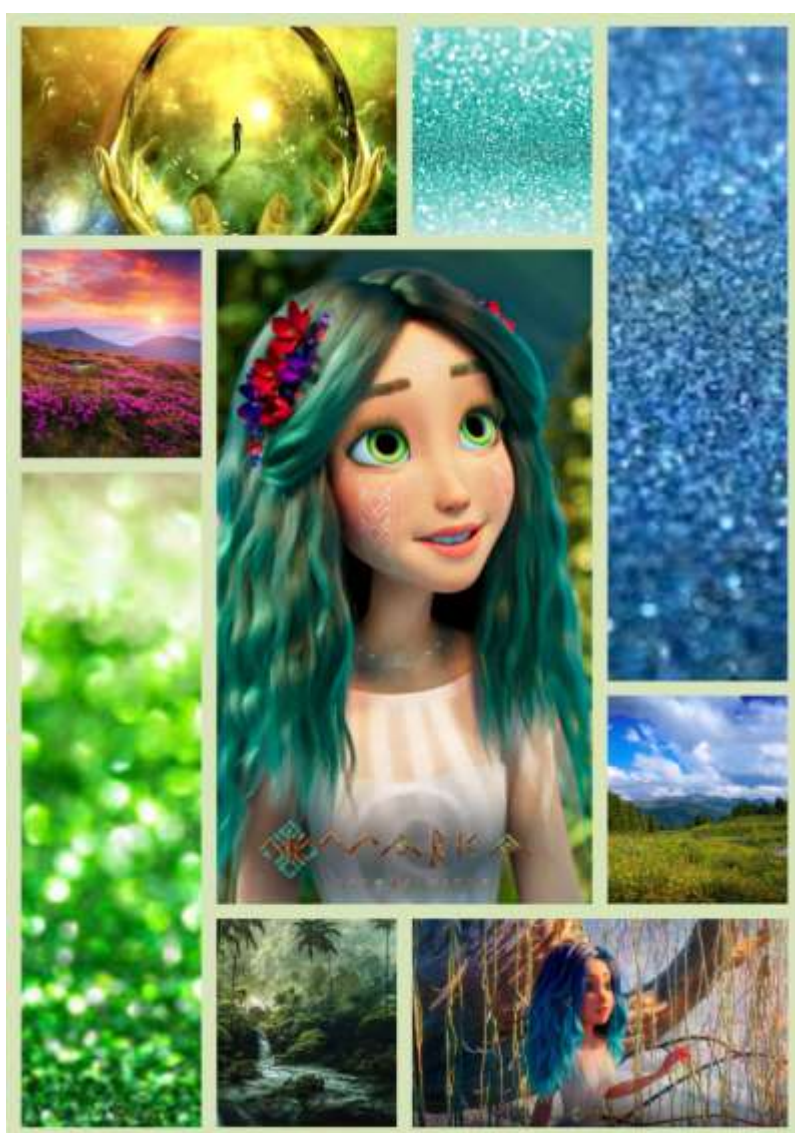

Рис. 2.19 – moodboard «Мавка»

2.4.2 Розробка девізу та концепції колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь

Для колекції було придумано девіз — «Жіноча природа у чотирьох архетипах». Він відображає головну ідею дизайнерського задуму, яка полягає у виявленні багатогранності жіночності через архетипи в образах казкових героїнь. Кожна героїня уособлює окремий психологічний архетип, що формує її характер, поведінку, шлях трансформації та візуальні особливості костюма. Саме архетипи стали ключем до формування концепції колекції, адже вони дозволяють розкрити символічну глибину та різнобічність жіночої природи в сучасній моді.

Концепцією розробки є «Колекція як подорож через казкові моделі жіночності», де кожна модель корсета – трансформера представляє окремий архетип і демонструє унікальний шлях трансформації героїні. Такий підхід дає змогу створити колекцію за принципом переходу від світлої, ніжної енергії до драматичної сили, дії та гармонійного завершення. Цей шлях символізує етапи жіночої самоідентифікації та внутрішнього зростання.

Колекція складається з чотирьох образів, кожен з яких опрацьований у відповідності до архетипу:

1. Попелюшка — архетип «Персони» та «Персефони» — уособлення ніжного становлення, внутрішньої чистоти та світлого перетворення;
2. Малефісента — архетип «Тіні» та «Афіни» — втілення сили темних аспектів, мудрості та контролю;
3. Мулан — архетип «Аніма і Анімус» та «Артеміда» — символ активності, сміливості й дії;
4. Мавка — архетип «Самості» та «Гестії» — гармонія, природність і внутрішня завершеність.

Корсети – трансформери було обрано як центральний елемент колекції, оскільки вони найкраще відображають ідею перевтілення. Завдяки модульності

конструкції, змінним декоративним деталям і можливості трансформації силуету кожна модель здатна «розкриватися» подібно до історії своєї героїні.

Така варіативність підсилює архетипічний зміст і дозволяє адаптувати образ до різних етапів «подорожі», що символічно закладено у концепцію.

Таким чином, девіз та концепція колекції визначають її смислову структуру: від ніжності — до сили, від боротьби — до гармонії. І колекція стає не лише художнім проектом, а й метафорою жіночого розвитку, що відображається у силуетах, лініях, фактурах та трансформаційних можливостях корсетів.

2.4.3 Створення ескізної колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь

Дослідивши у своїй роботі особливості архетипів казкових героїнь та проаналізувавши їхній вплив на силуети й формотворчі рішення жіночого костюма, було розроблено ескізну колекцію корсетів – трансформерів під назвою «Жіноча природа у чотирьох архетипах». Кожна модель колекції уособлює окремий архетип, проявлений в окремій казковій героїні:

- архетип «Персони» та «Персефони» в образі Попелюшки;
- архетип «Тіні» та «Афіни» в образі Малефісенти;
- архетип «Аніми і Анімуса» та «Артеміді» в образі Мулан;
- архетип «Самості» та «Гестії» в образі Мавки.

На основі отриманих художньо – образних характеристик створено серію авторських ескізів із чотирьох моделей, які представлено на рис. 2.20 – 2.23.

Модель 1 – Попелюшка (рис. 2.20) – це корсет – трансформер жіночий, виконаний із “Maya Saten – Sun Shine” кольору капучіно з однієї сторони та з глітерної тканини з іншої. Таким чином він є двостороннім, а деталі змінюються за допомогою шнурівок. Корсет прилягаючого силуету, довжиною до лінії талії по спинці, та подовжений по переду. Перед корсета має

прямокутну форму із плавним заокругленням по верхньому краю та декоративним шнуруванням по грудних рельєфах, яке проходить від верхнього краю корсету до нижнього. Бретелі знімні, мають люверси, щоб з'єднуватися з корсетом за допомогою шнурівки, таким чином підсилюють образ Попелюшки.

Бічні частини корсета, формують силует та містять корсетні кісточки для підтримки конструкції. Спинка корсета — має центральну шнурівку, що забезпечує регулювання посадки та корекцію об'єму.

До корсета приєднується знімна багатошарова спідниця із легких прозорих матеріалів – фатину та глітерної тканини, що створює об'єм і підкреслює казковість образу. Кріплення здійснюється за допомогою прихованих ґудзиків по лінії талії. Низ виробу — м'яко фалдований, легкий, з ефектом повітряності.

Виріб рекомендується жінкам молодшої та середньої вікової групи, зростом 158 – 170 см, розмірів 84 – 96, 1 – 2 повнотних груп. Корсет – трансформер може використовуватися як повсякденний образ, якщо носити зі сторони “Maya Saten – Sun Shine” та як сценічний, вечірній або демонстраційний виріб з глітерної сторони у межах колекції, натхненної архетипом Попелюшки.

Модель 2 – Малефісента (рис. 2.21) – це корсет – трансформер жіночий, виконаний у поєднанні двох матеріалів: фактурної костюмної тканини «Бурлеск» та гладкої «Maya Saten». Корсет прилягаючого силуету з суцільно викроєними бретелями, довжиною до лінії талії по спинці та подовжений по переду, із чітко окресленими рельєфними лініями та характерною для образу Малефісенти графічністю.

Центральні деталі переду та деталі спинки зі шнурівкою виготовлені з фактурного матеріалу «Бурлеск чорний», що має густу ворсисту поверхню з мерехтливими нитками. Цей матеріал підкреслює темну магічну естетику персонажа та створює виразний образ «нічного» корсета. Бічні та верхні деталі корсета виконані із сатину «Maya Saten», який забезпечує контраст фактур та

надає виробу преміального блиску. Верхній край переду має прямокутну форму з легким вигином, що формує чітку архітектуру силуету.

До корсета кріпляться знімні декоративні крила, виготовлені з «Maya Saten», продубльовані для жорсткості та фіксовані за допомогою прихованих ґудзиків. Крила мають загострену форму з хвилястим контуром, що відтворює стилістику образу Малефісенти та підсилює силует.

Рукави – знімні, виконані з легкого прозорого фатину. Вони складаються з кількох фігурних шарів, що спадають каскадом, імітуючи форму крил та магічних енергетичних потоків. Рукави кріпляться за допомогою ґудзика.

Образ доповнений характерним головним убором з рогами та декоративним шийним комірцем, що виконує роль акцентного елемента та гармонійно поєднується з фактурою корсета.

Модель 3 – Мулан (рис. 2.22) – це корсет – трансформер жіночий, натхненний архетипом «Артеміди» та образністю воїнки Мулан. Виріб виконаний із «Maya Saten» у поєднанні з глітерною тканиною. Корсет прилягаючого силуету з характерною для захисного обладунку чіткою геометрією рельєфних ліній.

Перед та спинка корсета мають V – подібний верхній край, що створює ефект «бойової броні». Перед по центру має застібку – тракторну роз'ємну блискавку, що забезпечує чітку посадку по формі тіла.

До корсета кріпляться знімні бокові елементи – панелі, виконані з «Maya Saten», глітерної тканини та фатину. Вони мають видовжену форму, закріплюються під талієвою лінією корсета за допомогою прихованих ґудзиків і створюють ефект традиційних бойових «лат» або сегментованих пластин на воїнському обладунку. Панелі вільно спадають уздовж стегон, формуючи вертикальний ритм і додаючи динаміки образу.

Особливістю моделі є знімні плечові елементи, що складаються з трьох фігурних шарів, викроєних у формі сегментів обладунку. Кожен шар продубльований для жорсткості та фіксується на липкій основі, яка кріпиться

до бретелі корсета. Таке рішення створює асоціацію з традиційними східними бойовими обладунками, переосмислюючи їх у сучасній жіночій моді.

Є додаткові знімні нарукавники, виконані з «Maya Saten». Вони мають декоративні вставки у вигляді геометричних «перев'язок», що повторюють захисні елементи воїнського костюма.

Усі знімні елементи поєднуються між собою та з корсетом, дозволяючи отримати кілька варіантів трансформації: базовий корсет, корсет із боковими елементами, корсет із плечовими акцентами або повний трансформаційний комплект із нарукавниками.

Модель 4 – Мавка (рис. 2.23) – це корсет – трансформер жіночий, натхненний архетипом «Самості» та природною гармонією образу Мавки. Виріб виконаний із «Maya Saten» у глітерним матеріалом, що формують відчуття природної пластики, м'якості та «живої» фактури. Корсет прилягаючого силуету, без бретелей, з анатомічною лінією верхнього зрізу у формі м'якого серця, що підкреслює жіночність та природну плавність силуету.

Центральна деталь переда корсета та спинка виконані з глітерної тканини., бічні центральні та бічні з «Maya Saten». Спинка корсета — з центральною вертикальною шнурівкою, що забезпечує регулювання об'єму, високу посадку та комфорт під час руху. Відсутність бретелей робить силует відкритішим, створюючи ніжний, природний образ, характерний для Мавки.

Основним декоративним елементом є листоподібні деталі, розташовані у два рівні вздовж лінії талії. Один рівень має м'яку фігурну форму, викроєні з подвійного шару фатину, що створює ефект природного нашарування листя чи пелюсток. Другий рівень виготовляється з глітерної тканини. Кожна деталь укріплена легким дублерином для стабільності форми, але зберігає плавність краю. Кріпиться за допомогою гачків та петель по нижньому краю корсета

Є знімна декоративна накидка, що нагадує листяну мантию. Накидка складається з багатьох листоподібних фрагментів різної довжини, викроєних із легкого фатину та глітерного матеріалу, які плавно спадають уздовж плечей і

рук. Її основа облягає шию у формі декоративного коміра, а фігурні пелюсткові деталі утворюють природний каскад.

Загальна композиція моделі створює враження органічної єдності з природою: силует легкий, текучий, з домінуванням плавних ліній і природних форм. Усі знімні елементи дозволяють трансформувати образ: від лаконічного корсета до повного сценічного комплексу з накидкою та багатошаровими декоративними елементами.

Після проведеного аналізу архетипів казкових героїнь та розробки повної концепції колекції було виготовлено корсет Малефісенти. Саме ця модель стала демонстрацією практичного втілення художньо – образних характеристик, композиційних принципів і технологічних рішень. Під час виготовлення було враховано графічність силуету, контрастність фактур, модульні знімні елементи та характерні риси архетипів «Тіні» та «Афіни» в образі Малефісенти, що дозволило отримати готовий зразок, який повністю відповідає концепції трансформаційного корсета та підтверджує ефективність обраних методів проектування (Додаток Б).

рис. 2.20 – Модель 1 – Попелюшка

Рис. 2.21 – Модель 2 – Малефісента

Рис. 2.22 – Модель 3 – Мулан

Рис. 2.23 – Модель 4 – Мавка

2.4.4 Вибір матеріалів для виготовлення колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь

Вибір матеріалів є одним із ключових етапів для проєктування і виготовлення корсетів – трансформерів, оскільки властивості тканин та допоміжних матеріалів визначають жорсткість конструкції, комфорт у носінні, естетичні характеристики та можливості трансформації виробу. Під час підбору матеріалів для колекції, розробленої на основі архетипів казкових героїнь, було враховано технологічні параметри тканин та художньо – образна відповідність кожній моделі. Важливо, щоб матеріали гармонійно передавали характер архетипів – ніжність «Персони та Персефони», драматизм та глибину «Тіні та Афін», рішучість та жіночність «Аніма і Анімуса та Артеміді» та природну м'якість «Самості та Гестії». Проте разом з тим забезпечували конструктивну стабільність корсета та функціональність трансформаційних знімних елементів. Обґрунтований добір тканин, фурнітури та зміцнювальних матеріалів є основою для реалізації проєктованої колекції та досягнення необхідного балансу між естетикою й практичністю.

В якості основної тканини для всієї колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь було обрано тканину “Maya Saten – Sun Shine”. Такий вибір зумовлений поєднанням високих експлуатаційних характеристик тканини та її відповідності художньо – образній концепції колекції.

Ця тканина є новинкою в своєму класі тканин, бо має шляхетний та ненав'язливий блиск. Матеріал має щільне атласне переплетення, яке забезпечує матеріалу гладку, рівну поверхню й достатню структурну стабільність [4]. Такі властивості вкрай важливі для корсетних виробів, оскільки тканина добре взаємодіє з дублеринами, корсетними сітками та кісточками, зберігаючи чіткість силуету та забезпечуючи якісну посадку на

фігурі. Ширина полотна в 3 м є економічно вигідною для розкрою не лише деталей корсета, а й декоративних елементів.

М'який блиск “Sun Shine” створює ефект делікатного сяяння і це дозволяє використовувати тканину як універсальну основу для моделювання образів різних архетипів, підбираючи потрібний колір (рис.2.24). Цей блиск добре відображає символіку світла, магії та виразності, яка властива казковим

героїням та при цьому він не є надмірним чи агресивним [30]. Завдяки цьому матеріал може бути інтерпретований у різних стилістичних напрямках – від світлої, ніжної Попелюшка до темної, драматичної Малефісенти, а також від хороброї, але жіночної Мулан до м'якої і чуттєвої Мавки.

Рис. 2.24 – “Sun Shine”

Обрана тканина відзначається м'якою пластикою та схильна до легкого драпірування, що є перевагою у створенні трансформаційних елементів. З неї легко формувати м'які складки, пелерино – подібні деталі, декоративні нашарування та знімні композиції без втрати естетичності та форми.

Перевага “Maya Saten – Sun Shine” у високій зносостійкості, завдяки достатньому відсотку синтетичного волокна. Це робить матеріал менш вибагливим у виробництві та догляді, а також оптимальним для навчальних, проєктних і сценічних колекцій, де вироби можуть проходити численні примірки й демонстрації.

Після аналізу характеристик основного матеріалу можна зробити висновок, що використання одного основного матеріалу в усій колекції дозволяє досягти стилістичної цілісності та підкреслює єдність концепції «жіночої природи в чотирьох архетипах». Кожна модель є унікальною за рахунок додаткових матеріалів, різних кольорових акцентах і

трансформаційних знімних деталей, а спільна фактура та блиск основної тканини об'єднують колекцію в єдиний художній ряд.

Для того, щоб підсилити декоративність виробу та водночас підтримати образно – символічні характеристики архетипів необхідно використати додаткові матеріали. Для моделей корсетів Попелюшки, Мулан та Мавки, як додаткова тканина була обрана «Гліттер (Блиск) на стрейч основі» (рис. 2.25). Ця тканина поєднує високу декоративність, пластичність та технологічну універсальність [7]. Завдяки наявності рівномірного мерехтливого шару виникає ефект магичності, сяяння та руху світла, що дозволяє гармонійно підкреслити художню сутність кожної з героїнь:

Рис. 2.25 – «Гліттер (Блиск) на стрейч основі»

- у Попелюшки – це елемент казкового перевтілення,
- у Мулан – це блиск бойового обладунку й внутрішньої сили,
- у Мавки – це мерехтіння природних елементів, що нагадує росу або світіння лісу.

Стрейч – основа забезпечує добру адаптацію тканини для формування дрібних декоративних деталей та знімних елементів. Тканина легко комбінується з основною тканиною й корсетними матеріалами (стрейчеву тканину накріплюють на корсетну, тим самим формуються деталі для майбутнього корсету). «Гліттер (Блиск) на стрейч основі» допомагає створити виразні акценти, придатні для фактурних вставок, декоративних накладок, пелерин і змінних модулів. Завдяки стабільності гліттерного шару матеріал зберігає декоративність навіть за активного використання, що є важливим для демонстраційних та навчальних моделей.

Цей матеріал дає змогу створити багатошарову образність, посилити емоційне сприйняття моделей і забезпечити необхідну візуальну виразність

корсетів – трансформерів, залишаючи при цьому технологічну зручність та варіативність у моделюванні.

Як додаткову, акцентну тканину для Малефісенти було обрано «Костюмна Бурлеск чорна» – це не просто гладка костюмна тканина, а дуже фактурний, ворсистий матеріал з хаотичними блискучими нитками, які створюють ефект «іскристої темряви» (рис. 2.26) [18]. Така поверхня матеріалу дає змогу відчутти нічну готичну частину казки, "темної магії" та живої, трохи агресивної енергії, яка ідеально описує архетип «Тіні».

Рис. 2.26 – «Костюмна Бурлеск чорна»

Металізований блиск на чорному фоні підсилює драматургію силуету, візуально нагадуючи колючі крони, терни, вугілля чи іскри від вогню – усе те, що асоціюється з владною, небезпечною, але красивою героїнею Малефісентою. У поєднанні з гладкою, злегка мерехтливою основною тканиною, ця тканина створює потрібний контраст фактур – гладка “магічна броня” і колюча, іскриста «аура», що робить образ Малефісенти виразним, сценічним і концептуально обґрунтованим.

Для знімних деталей використовується декоративний фатин (євросітка) із блискучою ниткою та різними фактурними нанесеннями, оскільки його структура дозволяє сформувати повітряні, об’ємні та візуально динамічні деталі, які легко знімати й комбінувати [32]. Напівпрозорість сітки забезпечує легкість та магічність, не перевантажуючи силует, а мерехтіння додаткового нанесення створює ефект «живого світла», що ідеально підсилює казкову естетику колекції (рис. 2.27).

Рис. 2.27 – Фатин

Така тканина особливо доцільна для трансформаційних елементів – пелерин, декоративних «крил», об’ємних акцентів на плечах, знімних накладок та фактурних нашарувань, які потребують гнучкості й легкості. Структура матеріалу добре поєднується як з гладкою основною тканиною (Maya Saten), так і з більш фактурними тканинами (як – от «Бурлеск»), створюючи баланс між прозорістю та щільністю.

Тож, додатковий матеріал фатин (євросітка) із блискучою фактурною ниткою є технологічно доцільно використаним матеріалом для створення знімних трансформаційних елементів, який забезпечує колекції виразність, універсальність і сценічність.

Для колекції корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь була обрана віскозна жакардова підкладкова тканина. Вона володіє найкращими експлуатаційними і естетичними характеристиками, які безпосередньо впливають на комфорт, зносостійкість та якість готового виробу. Це високогатурна підкладкова тканина, виготовлена на основі віскозного волокна з використанням жакардового плетіння, яка має такі характеристики:

- натуральне походження волокна (її виробляють із натуральної сировини – целюлози), що забезпечує приємність до тіла, повітропроникність та гігроскопічність;
- жакардовий візерунок – створює декоративну фактуру на поверхні, підвищує тактильні та естетичні властивості;
- м’яка, пластична структура – прекрасно адаптується до форми корсета;
- міцність та зносостійкість – не рветься й витримує багаторазові примірки;
- легке ковзання, яке забезпечує комфорт під час носіння виробу, не створює тертя та не заважає руху.

Жакардовий малюнок додає внутрішній стороні виробу статусності. Для колекції, заснованої на архетипах, це важливо, бо підкладка стає не просто

технічною частиною, а частиною художнього задуму — символом витонченості та завершеності образу (рис. 2.28) [25].

“Підкладка віскозна жакардова” є технологічно та естетично обґрунтованим вибором для колекції корсетів – трансформерів, оскільки поєднує в собі: комфорт, високу якість, декоративність, формостійкість, довговічність.

Рис. 2.28 – Підкладка

Для надання міцності та стійкої форми виробу при виготовленні використовуються спеціальні дублюючі матеріали. Для дублювання основи корсетів було обрано клейовий матеріал дублери, а для підкладки – флізелін.

Дублерин – це тканинний або нетканий прокладковий матеріал з клейовим покриттям [8]. Покриття дублерину активується під впливом температури і забезпечує ущільнення деталей. Він може мати різну щільність, еластичність та структуру, але для корсетних виробів зазвичай використовується жорсткий або середньої жорсткості тканинний дублерин, що містить поліефірні або змішані волокна (рис. 2.29). Дублерин забезпечує:

- стабільність та формостійкість деталей,
- укріплення тканини від розтягування та деформацій,
- чутливість до високої температури та надійне зчеплення з основною тканиною,
- пружність та зберігання форми навіть під навантаженням.

Рис. 2.29 – Дублерин

Корсет — це жорстка конструкція, яка повинна: підтримувати форму торса, витримувати натяг шнурівки, зберігати силует під час трансформаційних модулів (знімні елементи, накладки, крильця тощо), тож дублери середньої або підвищеної щільності стабілізує основну тканину і не дозволяє їй розтягуватись

або зміщуватися. Багаторазові надягання, затягування, трансформації серйозно навантажують тканину, а клейвий матеріал зміцнює шви, полички та бічні деталі, що суттєво продовжує термін служби виробу. Оскільки моделі в колекції передбачають знімні модулі, то він забезпечує міцність для пришивання: ґудзиків, липучок, ґачків, декоративних елементів. Завдяки дублерину основа витримує зовнішні деталі без провисання і деформацій.

Флізелін — це легкий нетканий клейовий матеріал, який застосовується для стабілізації тонких деталей (рис. 2.30). Його зазвичай використовують саме там, де потрібна акуратність і стабільність, але без зайвої ваги. Підкладка повинна бути м'якою для тіла, легкою, приємною в носінні, тому клейовий флізелін зміцнює віскозну жакардову підкладку, але не обтяжує її. Він запобігає деформації підкладки, адже вона у корсеті контактує з тілом, кістками, регіліном та різними кріпленнями.

Рис. 2.30 – Флізелін

Флізелін стабілізує тонкі ділянки й зберігає рівність крою. Дублювання флізеліном дозволяє внутрішньому шару не рватися й не просідати.

Для забезпечення конструктивної жорсткості та стабільності форм корсетів – трансформерів при пошитті використовуються спеціальні корсетні кісточки, зокрема корсетний регілін та китовий вус (синтетичний аналог). Обидва матеріали є невід'ємними елементами внутрішнього каркаса корсета, проте виконують дещо різні функції.

Корсетний жорсткий регілін є спеціалізованою формостійкою корсетною стрічкою, виготовленою з щільних полімерних волокон із підвищеною жорсткістю (рис. 2.31) [28]. Матеріал має плетену структуру, що забезпечує рівномірну пружність та високу міцність на згин.

Рис. 2.31 – Регілін

має продовгуваті армовані нитки, які дозволяють зберігати чіткі вертикальні лінії та максимальну стабільність під навантаженням.

Синтетичний китовий вус забезпечує максимальну структурну підтримку, не ламається, не деформується, витримує інтенсивні навантаження, характерні

для корсетів, що мають трансформаційні та знімні модулі (рис.2.32). Завдяки пружності й стабільності матеріал створює чіткий силует, стійкий до тривалого носіння, і не втрачає форми навіть після багаторазових маніпуляцій із кріпленнями.

Рис. 2.32 – Китовий вус

Використання регіліну та китового вуса у поєднанні дозволяє досягти ідеального балансу між комфортом та формостійкістю, що є критично важливим для корсетів – трансформерів. Регілін забезпечує м'яку, пластичну підтримку декоративних зон, а китовий вус формує основний каркас, зберігаючи точність силуету та довговічність виробу.

Для забезпечення функціональності корсетів – трансформерів використовуються додаткова фурнітура — блискавки, люверси, кнопки, липучки та гачки. Така фурнітура дозволяє швидко й надійно фіксувати знімні декоративні елементи та забезпечує варіативність образу. Вибір саме цих видів фурнітури був зумовлений їхньою конструктивною надійністю, непомітністю в готовому виробі та здатністю витримувати повторні цикли застібання без втрати функціональності.

Тракторна роз'ємна блискавка з великими пластиковими зубцями, які з'єднуються за принципом «тракторної» схеми: зубці щільно входять один в один, утворюючи стійке до навантажень зчеплення (рис. 2.33). Вона має підвищену міцність, стійкість до розтягування та механічних впливів, а також високу

Рис. 2.33 – Тракторна роз'ємна блискавка

плавність ходу бігунка. Роз'ємний тип дозволяє повністю роз'єднувати деталі виробу, що робить її зручною для трансформаційних конструкцій [31].

Люверси – це спеціальні металеві кільця, які встановлюють у отвори тканини для зміцнення та запобігання її розриву. У корсетах вони використовуються для формування шнурівки або в декоративних конструктивних елементах. Люверси складаються з двох частин (кільце та шайба), що обтискаються спеціальним інструментом та фіксуються у тканині (рис. 2.34) [20].

Рис. 2.34 – Люверси

Кнопки (металеві або пластикові) використовуються там, де необхідна міцна фіксація та точна стабілізація деталей (рис. 2.35) [17]. Вони забезпечують чітке з'єднання елементів, не деформуючи тканину та не порушуючи силуету корсета.

Рис. 2.35 – Кнопки

Липучки доцільні для деталей, які потребують плавної трансформації, регулювання посадки або можливості часткової заміни (рис. 2.36). Вони забезпечують гнучке з'єднання, дозволяючи швидко змінювати композицію виробу без додаткових інструментів [19].

Рис. 2.36 – Липучки

Рис. 2.37 – Гачки Гачки й петлі застосовуються у зонах, де потрібна фіксація з мінімальною візуальною присутністю фурнітури (рис. 2.37). Вони компактні, надійні та дозволяють приховати кріплення у швах чи декоративних лініях. Гачки забезпечують акуратність та витонченість конструкції, а це вкрай важливо для моделей з темними або прозорими матеріалами, де зайва фурнітура може порушити стилістику [6].

Загалом, використання кнопок, липучок та гачків забезпечує багатофункціональність та варіативність корсетів – трансформерів. Фурнітура виконує не лише технічну функцію, але й сприяє художньому задуму, забезпечуючи свободу трансформації та інтерпретації кожної моделі.

Висновки до другого розділу

У цьому розділі було комплексно досліджено художньо – образні, символічні та конструктивно – технологічні основи, необхідні для проектування колекції корсетів – трансформерів, створених на основі архетипів казкових героїнь. Проведений аналіз дозволив визначити, що архетипи впливають на формоутворення, стилістику, силуети та конструктивні особливості сучасного костюма. Було здійснено ґрунтовний аналіз архетипів за К. Г. Юнгом та Дж. Ш. Болен, який дав можливість чітко окреслити психологічні та символічні особливості чотирьох обраних героїнь. Було спроєктовано колекцію корсетів – трансформерів. На основі аналізу архетипів сформовано художнє джерело натхнення, визначено концепцію, девіз колекції та розроблено moodboard для кожного образу, обрано необхідні матеріали. Зроблено акцент на тому, що корсети – трансформери дозволяють передати багатогранність архетипних образів завдяки модульності, знімним деталям, змінам силуету та варіативності декоративних рішень.

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО КВАЛІФІКАЦІЇ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ДЛЯ ПРОЄКТУВАННЯ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ

Сучасні тенденції розвитку легкої промисловості характеризуються зростанням попиту на інноваційні формотворчі рішення, модульність, трансформаційність та міждисциплінарні дизайнерські підходи до створення одягу [29]. В таких умовах проєктування корсетів – трансформерів потребує від фахівців високого рівня професійної компетентності, творчого мислення та володіння широким спектром технологічних і художніх знань. Корсет, як історично важливий елемент жіночого костюма, сьогодні переосмислюється з позицій сучасної моди і вимагає не лише глибокого розуміння конструкції, але й уміння працювати з психологічними, символічними та образними компонентами дизайну.

У підготовці фахівців з технологій легкої промисловості необхідно приділити увагу формуванню компетентностей (рис. 3.1), що забезпечують здатність проєктувати корсети з трансформаційними можливостями, адаптовані до потреб сучасного споживача.

Рис. 3.1 – Компетентності

Для того, щоб вільно володіти темою сучасний фахівець повинен володіти знаннями про:

- історичну еволюцію корсета та принципи побудови його конструктивного каркаса;
- властивості матеріалів, здатних забезпечити жорсткість, пластику або модульність конструкції;
- технології проєктування трансформаційного одягу, включно з модульними, шаровими та знімними елементами;
- цифрові інструменти та програмне забезпечення для 3D-моделювання, побудови лекал і візуалізації виробів;
- основи колористики, композиції, силуетоутворення та декоративного оформлення;
- архетипні моделі жіночності та принципи використання символічно-образних структур у модному дизайні.

Крім технічних і творчих умінь, необхідною складовою кваліфікації є здатність до міждисциплінарної інтеграції, яка поєднує мистецтвознавство, психологію образу, технології швейного виробництва та сучасні дизайнерські практики. Проєктування корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь вимагає від фахівця вміння працювати з художньою метафорою, інтерпретувати символічний зміст образу та передавати його через форму, лінії, матеріал і трансформаційні деталі.

Педагогічний аспект підготовки майбутніх дизайнерів і технологів також є важливою складовою кваліфікації. Фахівець повинен вміти розробляти навчальні матеріали, дидактичні проєкти та навчально – методичне забезпечення, що сприяє формуванню у здобувачів умінь створювати інноваційні зразки одягу, зокрема корсети з високим ступенем варіативності та функціональності.

Вивчення питання формування професійної компетентності інженерів – педагогів швейного профілю як ключового чинника підвищення ефективності

професійної освіти у сфері легкої промисловості розглядали Нечіпор С. В. та Попова Т.І. Автори підкреслюють важливість системної методичної роботи, яка спрямована на розвиток методичних, технологічних та проєктних умінь педагогічних працівників. Зокрема, акцентується увага на необхідності постійного оновлення змісту підготовки відповідно до сучасних технологій виготовлення виробів, нових тенденцій у моделюванні та зростаючих вимог ринку праці [27].

За матеріалами цієї статті можна підсумувати, що наведені вимоги підходять до формування кваліфікації фахівців з технологій легкої промисловості, які мають працювати із трансформаційним одягом, зокрема корсетами – трансформерами. Стаття підтверджує, що сучасний фахівець повинен володіти не лише технологічними компетентностями, але й здатністю до методичного мислення, педагогічного проєктування та інтеграції інноваційних дизайнерських підходів у навчальний процес.

Однорог Г. В. в своїх дослідженнях представила ґрунтовний аналіз професійної підготовки робітників швейного профілю та визначила структуру ключових компетентностей, необхідних сучасному фахівцю у швейній галузі [21]. Авторка розглядає компетентності у трьох компонентах, що дозволяє комплексно оцінити професійну готовність майбутнього технолога чи конструктора:

- ціннісно-мотиваційному,
- когнітивно-діяльнісному,
- особистісно-рефлексивному.

У цій роботі чітко окреслено актуальні здатності та професійні вміння, необхідні для роботи у сучасній швейній промисловості, зокрема:

- критичне й творче мислення, необхідне для проєктування складних виробів, зокрема інноваційних конструкцій;

- здатність працювати з цифровими технологіями, включно з використанням електронних ресурсів, технічних засобів і створенням цифрового портфоліо;
- уміння працювати в команді, комунікувати із замовником, дизайнером чи іншими членами проєктної групи;
- знання технологічних процесів виготовлення одягу, обладнання та сучасних виробничих методів.

Авторка також описує вимоги до освітніх умов, які забезпечують підготовку фахівців — сучасне матеріально – технічне оснащення, моделювання професійних ситуацій, інтерактивні методи навчання. Це безпосередньо поєднується з вимогами до кваліфікації спеціалістів, які мають створювати складні продукти дизайну, наприклад, такі як корсети – трансформери, що потребують глибоких знань про конструкцію, трансформаційні елементи, матеріалознавство та креативне проєктування.

Так, вимоги до кваліфікації фахівців з технологій легкої промисловості охоплюють комплекс художніх, аналітичних, конструкторських, технологічних та педагогічних компетентностей, що забезпечують їхню здатність створювати сучасні, концептуальні корсети – трансформери. І формування цих компетентностей є важливим компонентом професійної освіти та ключовою умовою розвитку дизайнерських інновацій у галузі легкого одягу.

Висновки до третього розділу.

Проаналізовані наукові джерела підтверджують, що фахівець швейної галузі повинен володіти не лише технічними знаннями, але й творчим, критичним, педагогічним та проєктним мисленням. Особливе значення має здатність до інтеграції мистецтвознавчих, психологічних й технологічних підходів, що є необхідною умовою для створення інноваційних виробів, таких як корсети–трансформери, засновані на архетипних образах.

РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА ДИДАКТИЧНОГО ПРОЄКТУ ФАКУЛЬТАТИВНОГО ЗАНЯТТЯ З ТЕМИ «ПРОЄКТУВАННЯ СУЧАСНИХ КОРСЕТІВ – ТРАНСФОРМЕРІВ НА ОСНОВІ АРХЕТИПІВ КАЗКОВИХ ГЕРОЇНЬ» ДЛЯ ФАХІВЦІВ З ТЕХНОЛОГІЙ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Сучасна підготовка фахівців з технологій легкої промисловості має формувати навички художнього моделювання та конструювання складних трансформованих форм. Ефективним методом для досягнення цієї мети є факультативне заняття з теми «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь». Це додаткове завдання дозволить здобувачам дослідити вплив архетипів Юнга на силуети та форми у жіночому костюмі та застосувати ці знання для створення функціональних та естетичних виробів.

4.1 Вихідні дані

- Назва спеціальності: 015.36 Професійна освіта (Технології виробів легкої промисловості)
- Назва навчального закладу: Навчально – науковий інститут «Українська інженерно-педагогічна академія»
- Освітній та освітньо-кваліфікаційний рівні фахівця: Магістр
- Стратегічні цілі підготовки, які забезпечуються у тому числі вивченням обраної теми:

Стратегічною метою підготовки студентів спеціальності 015.36 «Професійна освіта (Технології виробів легкої промисловості)» є формування фахівців, які здатні поєднати теоретичні знання з практичними навичками художнього моделювання, конструювання та технологій виготовлення швейних виробів. Підготовка майбутніх педагогів орієнтована на використання сучасних дизайн-технологій, інноваційних методів навчання та інтерактивних інструментів, що сприяють розвитку творчості студентів. А також формування

у них компетентностей у сфері роботи з культурними образами та архетипами, застосування принципів екологічного та сталого дизайну, а також готовність впроваджувати сучасні тенденції легкої промисловості у професійну та педагогічну діяльність.

- Назва навчальної дисципліни, з якої проводиться факультативне заняття, та цілі її вивчення: «Конструювання та моделювання швейних виробів». Цілями вивчення дисципліни є формування у здобувачів професійних умінь створення сучасних моделей одягу, опанування методів художнього проєктування, конструктивного моделювання та технологічного забезпечення виготовлення виробів. Дисципліна спрямована на розвиток творчого мислення, навичок аналізу форм, стилів і матеріалів, а також здатності застосовувати інноваційні підходи в дизайні одягу.

- Назва теми дисципліни, з якої проводиться факультативне заняття, та цілі її вивчення: «Проектування сучасних корсетів-трансформерів на основі архетипів казкових героїнь». Вивчення теми факультативного заняття має сформувати у здобувачів вміння інтегрувати культурно – символічні джерела у процес художнього моделювання та використовувати архетипи як основу для створення образних рішень. Тема передбачає розвиток навичок творчої інтерпретації, роботи з силуетом і трансформаційними конструкціями, а також здатності проєктувати сучасні функціональні корсети з урахуванням стилістики вибраних архетипів.

4.2 Постановка цілей факультативного заняття (оперативних цілей)

За обраною темою формулюємо оперативні цілі до 4 – го рівня складності, оскільки навчальний процес передбачає від здобувачів освіти не лише опанування технологічних умінь, а й високого рівня творчості, вміння інтерпретувати архетипи та втілювати їх у проєктних рішеннях корсетів – трансформерів. У таблиці 4.1 наведено оперативні цілі з обраної теми.

Таблиця 4.1 – Оперативні цілі факультативного заняття

Цілі факультативного заняття	Цілі формування різних рівнів засвоєння навчального матеріалу	Умови досягнення	Результат у вигляді дій здобувачів освіти
1	2	3	4
1. Формування інтересу до використання юнгіанських архетипів у дизайн-процесі	I – II рівні: розпізнати та описати ключові риси архетипів (Персона, Тінь, Аніма/Анімус, Самість) у відповідних героїнях. Визначити ознаки, які можуть бути використані у формоутворенні корсету.	Міні – лекція з описом архетипів Юнга, демонстрація ілюстрацій казкових героїнь, аналіз та обговорення.	Здобувач ідентифікує архетип героїні та називає його ключові характеристики, а на основі цих рис виділяє стилістичні та конструктивні особливості, які мають бути використані у формоутворенні корсету (силует, лінії, матеріали, декоративні елементи)
2. Формування професійно-аналітичних умінь	III рівень: відібрати архетипні елементи для моделювання корсету – трансформера.	Робота з moodboard	Здобувач складає перелік характеристик майбутнього виробу

3. Розвиток уміння виконувати проєктування корсету-трансформера	II – IV рівні: побудувати базову конструкцію виробу та змодельовати корсети відповідно до архетипів.	Робота у програмі «Valentina» з покроковим поясненням побудови лекал	Здобувач створює базову конструкцію корсету та пропонує 2–3 функціональні варіанти трансформації (знімні деталі, зміна силуету тощо)
4. Розвиток творчо-дизайнерських компетентностей	IV рівень: створити оригінальний ескіз корсету – трансформера на основі обраного архетипу.	Опрацювання референсів	Здобувач розробляє авторський ескіз з відображенням архетипу
5. Розвиток умінь самооцінювання та презентації проєктних рішень	III – IV рівні: провести самоаналіз проєктного рішення за критеріями та аргументувати вибір конструктивних, стилістичних рішень.	Презентація робіт	Здобувач аналізує сильні та слабкі сторони проєкту та обґрунтовує свої дизайнерські рішення, демонструє володіння матеріалом

4.3 Перелік літературних джерел з теми

Пропонується розглянути в інтернет – джерелах, оскільки друкованих видань, які напряду висвітлюють питання проєктування сучасних корсетів –

трансформерів на основі архетипів казкових героїнь, не існує. Дослідження цієї тематики доцільно здійснювати шляхом аналізу електронних статей з технологій виготовлення корсетів і ресурсів, присвячених юнгіанській архетипіці та казковим героїням.

1. Наталія Дребіт Загальні відомості про корсетні вироби URL:
https://drive.google.com/file/d/1RKTcDXieLxYJzBIIdmSy8_HEdQEDrYdwK/view
2. Наталія Дребіт Особливості конструювання корсетних виробів URL:
https://drive.google.com/file/d/1fpsH3g10NaH9ligO_CvN0JmU-uRIhz4V/view
3. Наталія Дребіт Розрахунок та побудова креслення базисної сітки та базової основи для корсетних виробів / Навчальний посібник з предмету Конструювання швейних виробів URL:
https://drive.google.com/file/d/1wvIFvLiu_KBKXio69Wv3L4Ed0cZ3QQi5/view
4. 3. Наталія Дребіт Розробка корсетних виробів з вертикальними рельєфами URL: drive.google.com/file/u/0/d/1EnnaKNAYjuLz-OmqSeDjGHR1NcUsnK4h/view
5. Владислав Котигорошко Архетипи Карла Юнга: що це і якими вони бувають URL: <https://www.gasformind.com/arkhetypy-yunha>
6. Esotera Архетипи Юнга: ключ до самопізнання URL:
<https://esotera.space/spiritual/psychology/archetypes>
7. Малефісента URL: <https://uaserials.my/1824-chaklunka.html>
8. Попелюшка URL: <https://uakino.best/cartoon/features/7267-popelyushka.html>
9. Мулан URL: <https://uakino.best/cartoon/797-mulan.html>
10. Мавка. Лісова пісня URL: <https://kinoukr.tv/8295-mavka-lisova-pisnya.html>

4.4 Конструювання дидактичних матеріалів

План викладення теми факультативного заняття «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь»:

1. Архетипи Юнга як основа формотворення в сучасному дизайні одягу.
2. Характеристика архетипних образів та їх стилістична інтерпретація в моді.
3. Сучасні тенденції у проектуванні корсетів і корсетних конструкцій у fashion-індустрії.
4. Функціональні та естетичні особливості корсету-трансформера.
5. Аналіз конструктивних рішень корсетів різних брендів і незалежних дизайнерів.
6. Формування дизайн – концепції корсету – трансформера згідно з обраним архетипом.
7. Моделювання та побудова базової конструкції корсету.
8. Розробка трансформаційних модулів відповідно до архетипу.
9. Створення дизайн – ескізів корсетів – трансформерів за моделями казкових героїнь.
10. Оцінювання готових проектних рішень за критеріями технологічності, функціональності та архетипної відповідності.

Структура змісту навчального матеріалу представлена у вигляді графічної моделі на рис. 4.1

Рис. 4.1 – Графічна модель

4.5 Аналіз базових умов навчання

Щоб опанувати матеріал факультативного заняття здобувачам освіти необхідно сформувані базові знання та навички. У таблиці 4.2 наведено аналіз базового матеріалу та способи актуалізації базових знань.

Таблиця 4.2 – Аналіз базового і способи актуалізації базових знань

Перелік базових понять, законів, способів дії	Назва дисциплін і тем, в яких формуються базові знання і дії	Способи (методи, форми, засоби) перевірки рівня сформованості базових знань і способів дій	Способи актуалізації або поповнення базових знань і способів дій
1	2	3	4
Основи конструювання одягу	«Конструювання одягу»	Усне опитування, міні-тести	Повторення формул і методик побудови; демонстрація власних конструкцій

Основи моделювання і формоутворення	«Моделювання одягу», «Художнє проектування виробів»	Практичне завдання: визначення способів моделювання за ескізом	Робота з референсами варіантів моделювання
Знання про матеріали, їх властивості та можливості трансформації	«Матеріалознавство швейних виробів»	Тестові запитання, аналіз властивостей тканин на прикладах	Демонстрація та огляд зразків матеріалів
Принципи композиції в дизайні одягу	«Основи композиції»	Аналіз та визначення композиційних прийомів	Створення moodboard з виділенням композиційних акцентів у виробах
Історія костюма та еволюція корсетних форм	«Історія костюма»,	Обговорення історичних прикладів, робота зі зображеннями	Порівняльний аналіз історичних і сучасних корсетів
Основи психології	«Психологія моди»	Опитування, аналіз образів	Актуалізація через аналіз героїнь: Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка
Навички презентації та обґрунтування дизайнерських рішень	«Проектна діяльність», «Менеджмент у дизайні»	Презентація власних ідей	Міні – презентація дизайн – концепції.

4.6 Проектування мотиваційних технологій

Мотиваційний етап допомагає занурити здобувачів освіти у професійний контекст, показати значущість вивчення сучасних конструктивних підходів до створення корсетів – трансформерів та продемонструвати, як психологічні архетипи можуть формувати художній образ і конструктивні рішення

майбутнього виробу. У таблиці 4.3 наведено методи реалізації мотивації під час заняття.

Таблиця 4.3 – Обрання методів мотивації навчальної діяльності

Вид і методи мотивації	Вступна мотивація	Підтримуюча (поточна) мотивація
1	2	3
Творча мотивація Прийом: віднесення до ситуації	Добрий день! В наш час мода активно звертається до символів, образів та архетипів, адже саме вони дозволяють створювати унікальні дизайнерські рішення. Корсети – трансформери це не просто елемент одягу — це художній образ, особиста історія та спосіб самовираження. Психологічні архетипи Попелюшки, Малефісенти, Мулан та Мавки стануть джерелом натхнення для нашого факультативного заняття, завдяки своїй глибинній символіці: ніжність і трансформація, сила й драматизм, поєднання жіночності з рішучістю, гармонія з природою. Кожен архетип формує особливий силует, лінію та механізм трансформації. Сьогодні ми з вами творчо зануримося у світ цих трансформацій з темою факультативного заняття «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь».	Підтримати творчу зацікавленість через запитання: 1. «Які риси вашого обраного архетипу зараз проявляються у формі?», 2. «Що у вашій конструкції символізує трансформацію героя?», 3. «Як можна підсилити емоційний посыл виробу?» А також через проведення міні – змагань: намалювати швидкі ескізи деталей трансформації, вибір декоративних елементів, які підкреслюють архетип. Звертатися до образів героїнь протягом всього заняття для збереження емоційного зв'язку між моделлю та символікою.

4.7 Проектування технології формування орієнтовної основи діяльності

Під час вивчення теми важливо визначити оптимальні форми, методи та засоби формування орієнтовної основи діяльності (ООД), щоб забезпечити поетапне засвоєння матеріалу. У таблиці 4.4 наведено вибір методів, форм та засобів формування ООД.

Таблиця 4.4 – Способи формування ООД на факультативному занятті

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
I	Фронтальна	Лекція з елементами бесіди; ілюстрація; подання теоретичного матеріалу про архетипи та конструктивні основи корсетів	Презентаційні слайди (про архетипи Юнга, приклади сучасних корсетів); графічні схеми
II	Фронтальна	Пояснення; демонстрація; перегляд матеріалів з теми «Сучасні корсети та технології трансформації»	Відео з дизайнерських показів, приклади трансформації, мультимедійні матеріали
III	Фронтальна	Лекція – пояснення; ілюстрація конструктивних схем; розбір технічних рішень на прикладах	Креслення, ескізи, інтерактивні моделі корсетів – трансформерів
IV	Фронтальна, індивідуальна	Лекція-демонстрація; творче проєктування; індивідуальні консультації	Матеріали для ескізів, планшети, добірки референсів до архетипів Попелюшки, Малефісенти, Мулан, Мавки; креативний moodboard

4.8 Проектування технології формування виконавчих дій на факультативному занятті

Вибір методів, форм та засобів формування виконавчих дій наведено в таблиці 4.5.

Таблиця 4.5 – Способи формування виконавчих дій з теми

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
I, II, III, IV	Фронтальна	Закріплююча бесіда	Питання: 1. Поясніть художні ознаки архетипів (Персона, Тінь, Аніма/Анімус, Самість) та їх прояв в образах казкових героїнь. 2. Охарактеризуйте особливості силуету та стилістики костюма кожної героїні (Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка). 3. Проаналізуйте, як вибір архетипу впливає на форму, декор і конструктивну трансформацію корсета. 4. Визначте, які матеріали доцільні для створення корсета – трансформера. 5. Проведіть аналіз референсів (Moodboard) та визначте ключові композиційні акценти для обраної героїні.

4.9 Проектування контрольних дій з теми

Контроль у межах факультативного заняття спрямований на виявлення рівня засвоєння здобувачами теоретичних положень та практичних умінь,

пов'язаних із художнім моделюванням, конструктивними рішеннями та стильовою інтерпретацією архетипів. Основна увага зосереджується на перевірці вміння аналізувати образні характеристики героїнь, добирати відповідні художні та технологічні засоби, а також застосовувати їх у власних проєктах корсетів – трансформерів.

В таблиці 4.6 наведено вибір методів, форм та засобів формування контрольних дій.

Таблиця 4.6 – Засоби контролю з теми факультативного заняття

Рівні засвоєння навчального матеріалу теми заняття	Форми	Методи	Засоби
1	2	3	4
III – IV	Індивідуальна	Рішення завдань	Завдання: 1. Проаналізуйте, який архетип (Персона, Тінь, Аніма/Анімус, Самість) найкраще виражено у вибраній казковій героїні та визначте, які художні риси її костюма можна застосувати у корсеті – трансформері. 2. Створіть порівняльну таблицю: “Архетип → Силует → Декор → Тип трансформації”. 3. Побудуйте діаграму кольорів для кожної з чотирьох героїнь (Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка) за основними групами: холодні, теплі, нейтральні. 4. Визначте найчастіше використовувані конструктивні елементи трансформації у сучасних корсетах (петлі, модулі, розшивні вставки, змінні

			панелі, драпірування), та подайте результати у вигляді графічної схеми. 5. Наведіть приклади сучасного прототипування корсетів у темах: a. Корсет – трансформер з елементами темної фантастики (архетип Тіні); b. корсет зі змінними бойовими елементами (архетип Аніма/Анімус, стилістика Мулан); c. корсет природної естетики з органічними трансформаціями (архетип Самості, стилістика Мавки). d. Корсет – трансформер у стилі Попелюшки (архетип Персони): трансформація від стриманого до святкового вигляду.
--	--	--	--

4.10 Розробка сценарію факультативного заняття

Сценарій факультативного заняття з теми: «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» наведено в таблиці 4.7.

Таблиця 4.7 – Сценарій заняття з теми: «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь»

№ п/п	Структурні елементи заняття	Зміст структурних елементів
1	3	4
1	Організаційний момент	Викладач вітається зі здобувачами, перевіряє присутність та готовність аудиторії до заняття (робочі місця, матеріали, презентації). Здобувачі вітаються, налаштовуються на творчу та аналітичну роботу.

2	Повідомлення теми і мети заняття, мотиваційний момент	Повідомлення теми заняття: «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь». Мета: сформувати у здобувачів уміння проводити аналіз архетипів, визначати особливості персонажів, застосовувати знання про образ, форму, колір та композицію у проектуванні корсетів – трансформерів; розвивати навички образного мислення та творчого моделювання. Викладач мотивує здобувачів, пояснює актуальність: сучасна мода активно звертається до міфології, казкових архетипів та трансформаційного одягу. Здобувачі усвідомлюють практичну цінність теми для майбутньої професійної діяльності.
3	Актуалізація базових знань	Фронтальна бесіда для активізації попередніх знань. Питання: 1. Що таке архетипи за К. Г. Юнгом і як вони проявляються у дизайні костюма? 2. Які образні характеристики визначають силует казкової героїні? 3. Які принципи художнього моделювання корсетів є базовими? 4. Як колір і фактура впливають на сприйняття характеру персонажа?
4	Формування виконавчих дій (ВД)	Фронтальна закріплювальна бесіда. Питання: 1. Визначте художні ознаки архетипів: Персона, Тінь, Аніма/Анімус, Самість. 2. Опишіть образні костюмні характеристики чотирьох героїнь: Попелюшка, Малефісента, Мулан, Мавка. 3. Поясніть, як архетип впливає на форму та силует корсета. 4. Назвіть можливі способи трансформації корсетів.
5	Формування контрольних дій (КД)	Студенти виконують індивідуальні завдання: 1. Побудуйте кольорову діаграму палітри обраної героїні. 2. Створіть міні-таблицю: «Архетип →

		Силует → Декор → Трансформація». 3. Наведіть приклади сучасних корсетних концептів: – темний архетип (Малефісента), – бойовий архетип (Мулан), – природна естетика (Мавка), – перехід від буденного до урочистого (Попелюшка).
6	Підбиття підсумків заняття	Викладач узагальнює матеріал: повторює основні поняття, принципи художнього моделювання, роль архетипу у формуванні образу корсета, значення трансформацій у сучасній моді. Здобувачі формулюють, що нового вони дізналися, які підходи можуть застосовувати у власній творчій роботі

4.11 Розробка одного з видів засобів навчання

У межах факультативного заняття було розроблено візуальний засіб навчання у формі плакатів і представлено на рис. 4.1 – рис. 4.4. Вони узагальнюють взаємозв'язок архетипів казкових героїнь із принципами художнього моделювання корсетів – трансформерів. Такий засіб подає ключові елементи проектування — від образної характеристики та стильових особливостей до вибору кольору, матеріалів і конструктивних трансформацій. Плакати є наочним інструментом для систематизації знань, сприяє швидкому засвоєнню моделювальних рішень і підтримує розвиток у здобувачів освіти візуального мислення та вміння аналізувати дизайн через призму архетипів.

Рис. 4.1 – Плакат «Попелюшка»

Рис. 4.2 – Плакат «Малефісента»

Рис. 4.3 – Плакат «Мулан»

Рис. 4.4 – Плакат «Мавка»

Висновок до четвертого розділу.

У результаті розробки дидактичного проєкту факультативного заняття з теми «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь» було представлено цілісну систему організації навчального процесу, спрямовану на формування у здобувачів освіти професійних умінь і творчих компетентностей, необхідних для роботи у сфері технологій легкої промисловості.

У межах розділу визначено й обґрунтовано мету, завдання, зміст, методи, форми й засоби навчання, які забезпечують поетапне формування виконавчих та контрольних дій. Розроблено сценарій заняття, що містить логічну структуру навчальної діяльності — від актуалізації знань до практичного застосування, аналізу, рефлексії та оцінювання результатів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній магістерській роботі було здійснено комплексне дослідження професійної підготовки фахівців з технологій легкої промисловості щодо проєктування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь. Теоретичний, художньо – образний, технологічний та педагогічний аналізи дозволили сформувати цілісну модель підготовки фахівця, здатного працювати з інноваційними формотворчими системами та психологічно – символічним наповненням жіночого костюма.

У першому розділі визначено актуальність формування креативно – технологічних компетентностей у майбутніх фахівців легкої промисловості. Було обґрунтовано, що розвиток галузі забезпечують інноваційні підходи: цифрове моделювання, застосування сучасних матеріалів, інтеграція культурологічних і психологічних знань у дизайн одягу. Підготовка спеціалістів повинна охоплювати міждисциплінарні навички, поєднувати художнє мислення з конструкторсько – технологічною точністю, а також передбачати розвиток проєктного та інженерного мислення для створення складних трансформаційних виробів.

У другому розділі проаналізовано психологічні архетипи чотирьох героїнь — Попелюшки, Малефісенти, Мулан і Мавки — за концепціями К. Г. Юнга та Дж. Ш. Болен. Визначено, що архетипи формують характер, пластику силуету, конструктивні принципи та головні стилістичні ідеї костюмів. Проаналізовано, як психологічний зміст кожного архетипу може бути переосмислений у дизайнерські рішення для корсетів – трансформерів: легкість та прозорість «Персони», драматичні жорсткі лінії «Тіні», структурно – динамічна логіка «Аніми і Анімуса», органічна гармонія «Самості». На основі цього здійснено проєктування авторської колекції, для якої визначено джерела натхнення, концепцію, образну мову та принципи трансформаційності.

У третьому розділі визначено систему професійних компетентностей, необхідних для фахівця, який працює з трансформаційними конструкціями. Проаналізовано наукові підходи до формування кваліфікації інженерів – педагогів легкої промисловості. З’ясовано, що сучасний спеціаліст повинен володіти комплексом умінь: від роботи з конструктивними системами корсетів та інноваційними матеріалами — до вміння інтерпретувати символіку образів, працювати з цифровими інструментами та передавати методику проектування в освітньому процесі. Визначено, що компетентнісний підхід є ключовим у підготовці фахівців для створення складних художньо – технологічних виробів, таких як корсети – трансформери.

У четвертому розділі розроблено дидактичний проєкт факультативного заняття з теми «Проектування сучасних корсетів – трансформерів на основі архетипів казкових героїнь». Обґрунтовано структурну побудову заняття, визначено навчальні цілі, методичне забезпечення та практичні завдання для формування професійних умінь здобувачів освіти. Представлено, як педагогічне моделювання дозволяє ефективно інтегрувати творчі, технологічні та конструкторські компоненти в освітній процес, сприяючи розвитку професійної самостійності та інженерно – дизайнерського мислення.

Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі спеціальності 015.36, у практиці фахівців з легкої промисловості, а також у подальших наукових розробках, присвячених символічному дизайну костюма, трансформаційним конструкціям і методиці підготовки фахівців легкої промисловості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Архетип – що це таке? URL: <https://www.vzaemodia.com/archetypes-what-are-they/> (дата звернення: 06.12.2025).
2. Архетипи Юнга URL: <https://www.gasformind.com/arkhetypy-yunha/> (дата звернення: 06.12.2025).
3. Архетипи Юнга: ключ до самопізнання URL: <https://esotera.space/spiritual/psychology/archetypes/> (дата звернення: 06.12.2025).
4. Атлас / сатин весільний (опис тканини) URL: <https://www.itsmyday.com.ua/product/saten-svadebnyj-2/> (дата звернення: 06.12.2025).
5. Відродження свідомості: матеріали про Е. Ноймана (фрагмент праці) URL: <https://ekhsuir.kspu.edu/server/api/core/bitstreams/0dda5bce-f430-4c63-b707-3182398f4648/content> (дата звернення: 06.12.2025).
6. Гачки-застібки для одягу (набір) URL: <https://sindtex.com/kryuchki-ru/kryuchki-prishivnye-dlya-odezhdy-ru/6-kryuchki-zastezhki-dlya-odezhdy-sindtex-serye-24sht> (дата звернення: 06.12.2025).
7. Гліттерна посипка стрейч (декоративна тканина) URL: <https://bigl.ua/ua/p1418556055-glitternaya-posypka-strej> (дата звернення: 06.12.2025).
8. Дублерин для одягу: характеристика, види і склад матеріалу URL: <https://www.tk-furniture.com.ua/dublerin-dlya-odyagu/> (дата звернення: 06.12.2025).
9. Еволюція жіночих корсетів: від історії до сучасної моди URL: <https://tsarskayacorset.com/blog-uk/artikel-evoliutsiia-zhinochykh-korsetiv-vid-istorii-do-suchasnoi-mody-1> (дата звернення: 06.12.2025).
10. Жіночі архетипи – які архетипічні богині живуть в душі? URL: <https://dixieland.com.ua/zinoci/uk/greceskij-zinoci-arhetipi-aki-arhetipicni-bogini-zivut-v-dusi.html> (дата звернення: 06.12.2025).
11. Жіночі корсети: від середньовіччя до сучасного спокусливого образу URL: <https://portal.cx.ua/zhinochi-korsety-vid-serednovichchia-do-suchasnoho-spokuslyvoho-obrazu/> (дата звернення: 06.12.2025).
12. Жидок В. Архетипи колективного несвідомого URL: <https://aphy.net/ua/articles/1013> (дата звернення: 06.12.2025).
13. Інтернет-магазин тканин та фурнітури Spella URL: <https://spella.com.ua/shop> (дата звернення: 06.12.2025).
14. Історія корсета URL: <https://stan.ua/article/istoria-korseta> (дата звернення: 06.12.2025).
15. Історія корсета XVII ст. URL: <https://arshistorian.blogspot.com/2020/11/17.html> (дата звернення: 06.12.2025).
16. Історія стилю New Look URL: <https://garne.com.ua/article/istoria-stilu-new-look-399> (дата звернення: 06.12.2025).

17. Кнопки пришивні для одягу URL: <https://www.black-buttons.com/ua/knopki/prishivnue/> (дата звернення: 06.12.2025).
18. Костюмна тканина «Бурлеск» чорна URL: <https://ideia.ua/ua-14549/p14549> (дата звернення: 06.12.2025).
19. Липучка (контактна застібка) чорна, 30 мм URL: <https://tesemka.com.ua/rezinka-lipuchka/lipuchka-chorna-30-sm> (дата звернення: 06.12.2025).
20. Люверси 4–6 мм, оксид URL: <https://blochka.com.ua/ru/blochka-4-6mm-oksyd-50-sht/> (дата звернення: 06.12.2025).
21. Матеріал про професійну підготовку робітників швейного профілю: Однорог Г. В. Методичні рекомендації... URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731306/1/metod_rekom_Odnoroh_Halyna.pdf (дата звернення: 06.12.2025).
22. Мода вікторіанської епохи: жорстокі звичаї URL: <https://history.znaj.ua/229248-moda-ti-mene-vbivayesh-zhorstoki-zvichaji-viktorianskoji-epohi-yakih-dotrimuvalasya-kozhna-krasunya> (дата звернення: 06.12.2025).
23. Носії: Sabrina Carpenter у сукні FROLOV URL: <https://insider.ua/nosii-sabrina-karpenter-v-kastomnij-rizdvyaniy-sukni-vid-frolov/> (дата звернення: 06.12.2025).
24. Пікантні факти про бюстгальтери URL: <https://history.znaj.ua/204580-pikantni-fakti-pro-byustgalteri-yak-zhinki-prikovuvali-poglyadi-torpedami-a-pershiy-bra-modelyer-vtomivsya-vid-zastibok> (дата звернення: 06.12.2025).
25. Підкладка віскозна жакардова URL: <https://rayantextiles.com.ua/ua/product/podkladka-viskoznaya-zhakkard/> (дата звернення: 06.12.2025).
26. Поганий хлопець у світі моди: історія Жана-Поля Готьє URL: <https://elle.ua/moda/fashion-blog/poganiy-hlopec-u-sviti-modi-istoriya-zhana-polya-gote/> (дата звернення: 06.12.2025).
27. Попова Т. І., Нечіпор С. В. Методична робота... // Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. – 2021. – Вип. 201. – С. 113–116. – URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewById/1491774> (дата звернення: 06.12.2025).
28. Регілін корсетний жорсткий URL: <https://7lace.com.ua/ua/g111341118-regilin-korsetnyj-korsazhnyj> (дата звернення: 06.12.2025).
29. Спеціальність 182 «Технології легкої промисловості» ХНТУ. URL: <https://kntu.net.ua/ukr/Vstupniku/Perelik-special-nostej/G15-182-Tehnologiyi-legkoyi-promislovosti> (дата звернення: 06.12.2025).
30. Тканина Мауа Satin «Sun Shine» URL: <https://elidress.com.ua/catalog/osnovni-ta-dekorativni-tkanini/maya-saten--sun-shine-/maya-saten--shirina-3-m--sun-shine-> (дата звернення: 06.12.2025).

31. Тракторна блискавка 110 см, тип 8 URL: <https://tesemka.com.ua/molniya-traktornaya/traktorna-bliskavka-110-sm-tip-8-2-big-kosij-zub-rozemna-chorna-322> (дата звернення: 06.12.2025).

32. Фатин із блиском (декоративна сітка) URL: https://tkanyinka.com/index.php?route=product/product&product_id=3047 (дата звернення: 06.12.2025).

33. Costumes for Beyoncé and merch for Ukraine's Antonov URL: <https://www.village.com.ua/village/city/eng/343619-costumes-for-beyonce-and-merch-for-ukraine-s-antonov-inside-ivan-frolov-s-wartime-fashion> (дата звернення: 06.12.2025).

34. Всесвітня історія та історія України. Інтегрований курс. 6 клас / О. В. Гісем та ін. – Параграф 38 URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/world-and-ukraine-history-integrated-course-6-class-gisem-2019/38.php> (дата звернення: 06.12.2025).

ДОДАТОК А

Co-funded by
the European Union

IT CLUSTER
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ

ASTAR
АСТАР
СТАР

ДОДАТОК Б

